

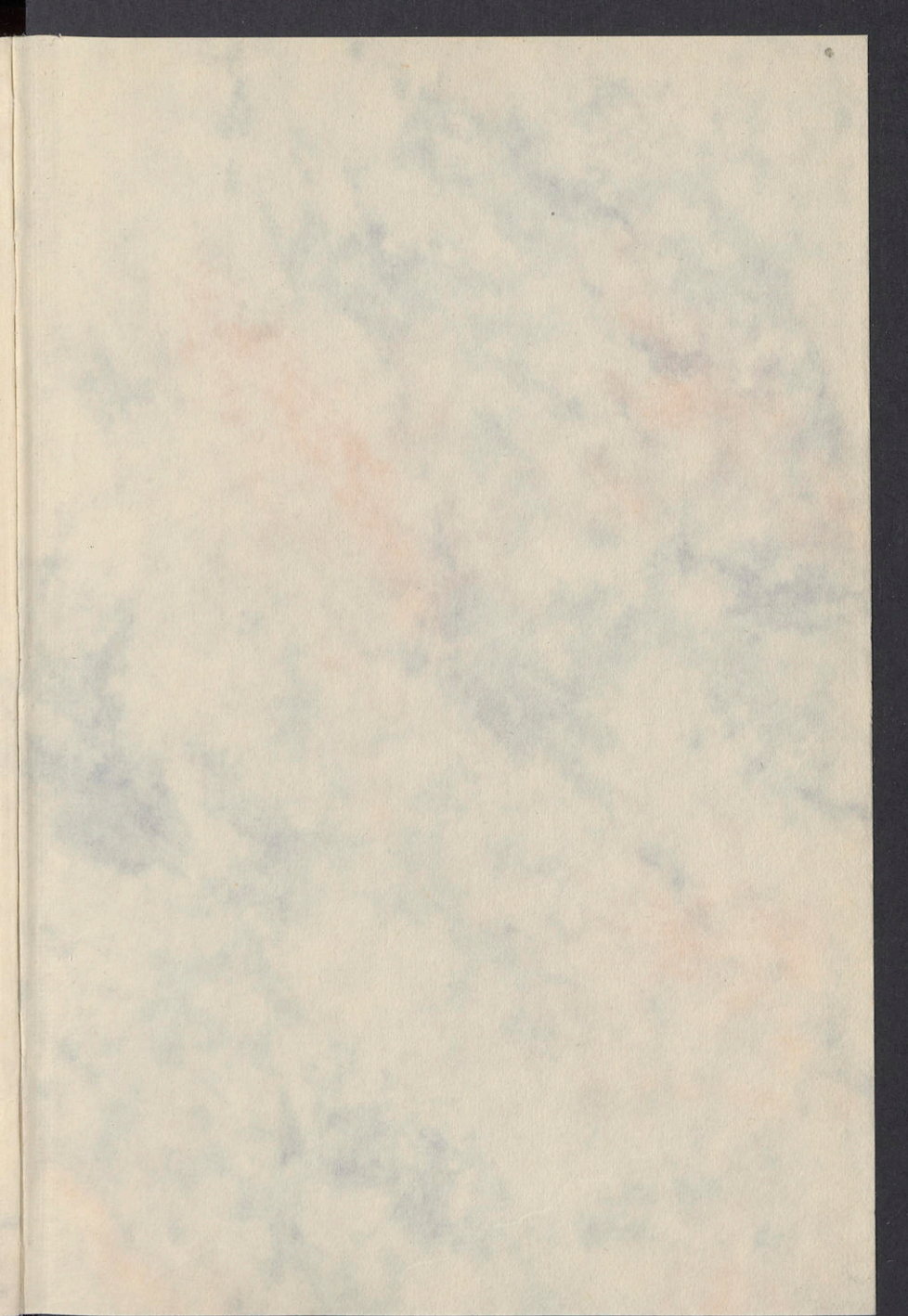
Uppsala Universitets Bibliotek

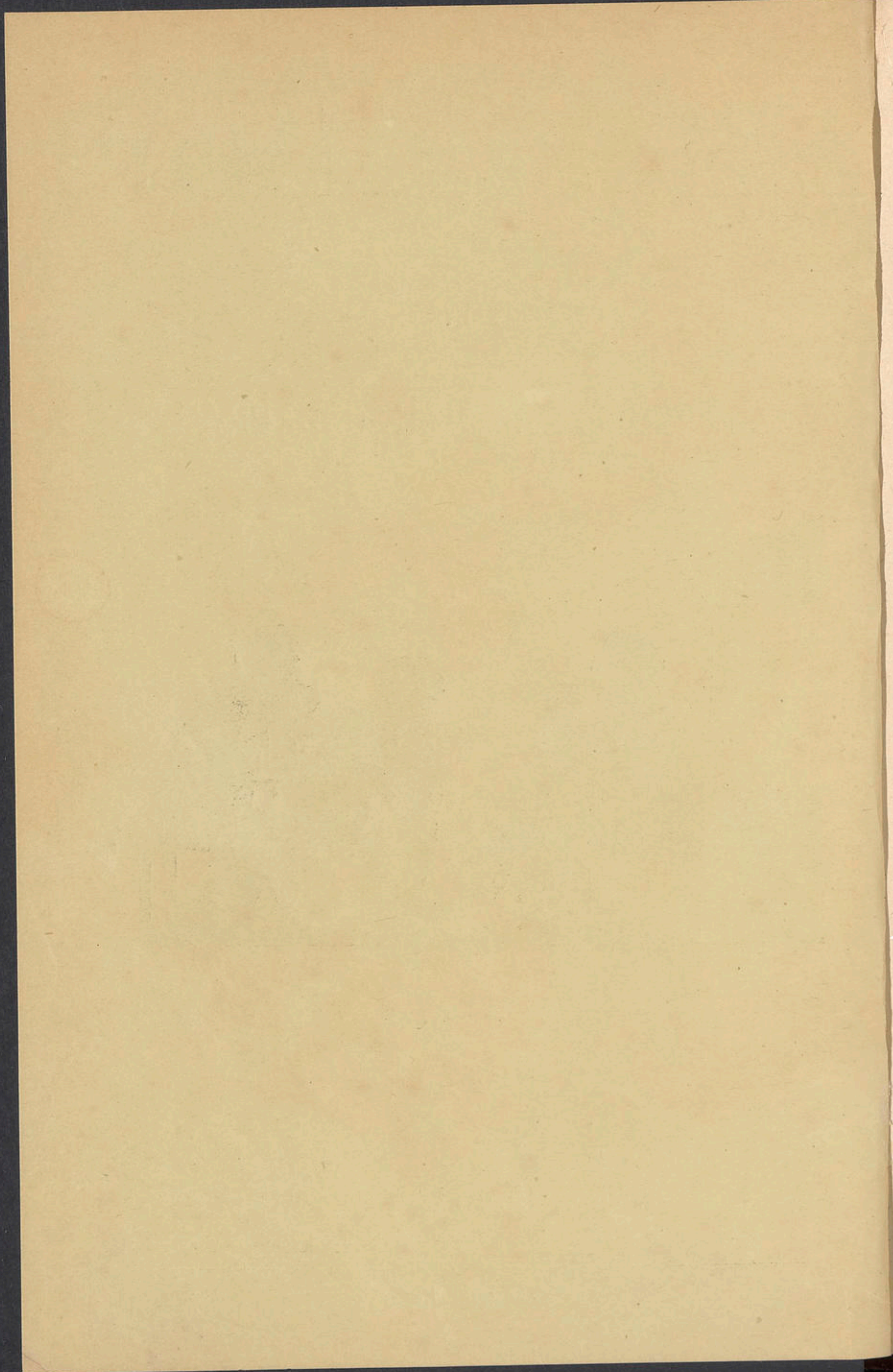
Sv. avd.

Sv. litt.

Landsmål







BYYRALLOR.

KARABRASK A TJÄRNGSLAPRAS.

FOLKLIFSBILDER

PÅ

ÖSTERBOTTNISKT BYGDEMÅL

AF

A. J. NYGREN.

ANDRA SAMLINGEN MED IO SILHUETTER.



BORGÅ, 1890.

WERNER SÖDERSTRÖMS FÖRLAG.

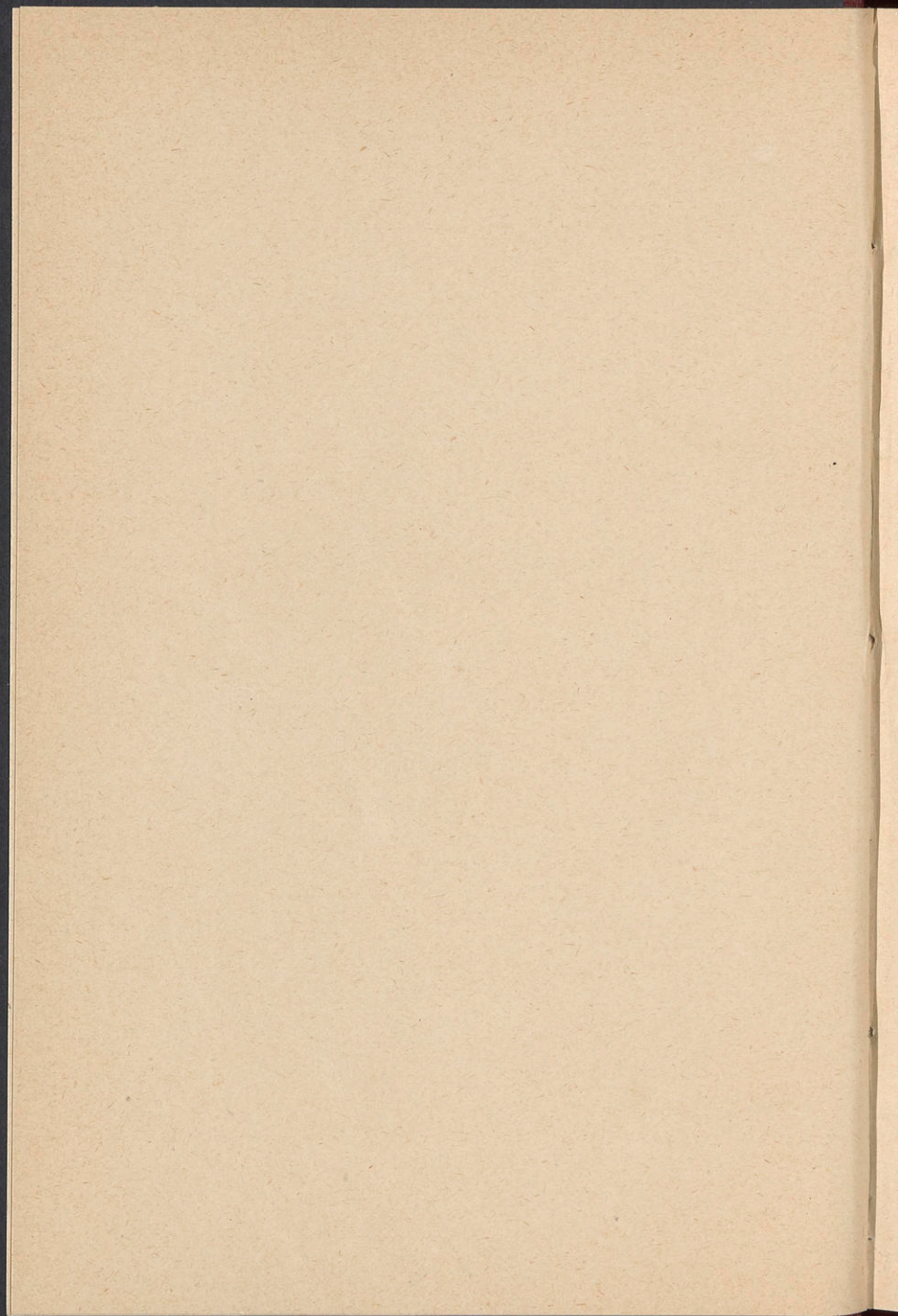
BORGÅ, WERNER SÖDERSTRÖMS TRYCKERI, 1890.

BYRALLOR

II

AF

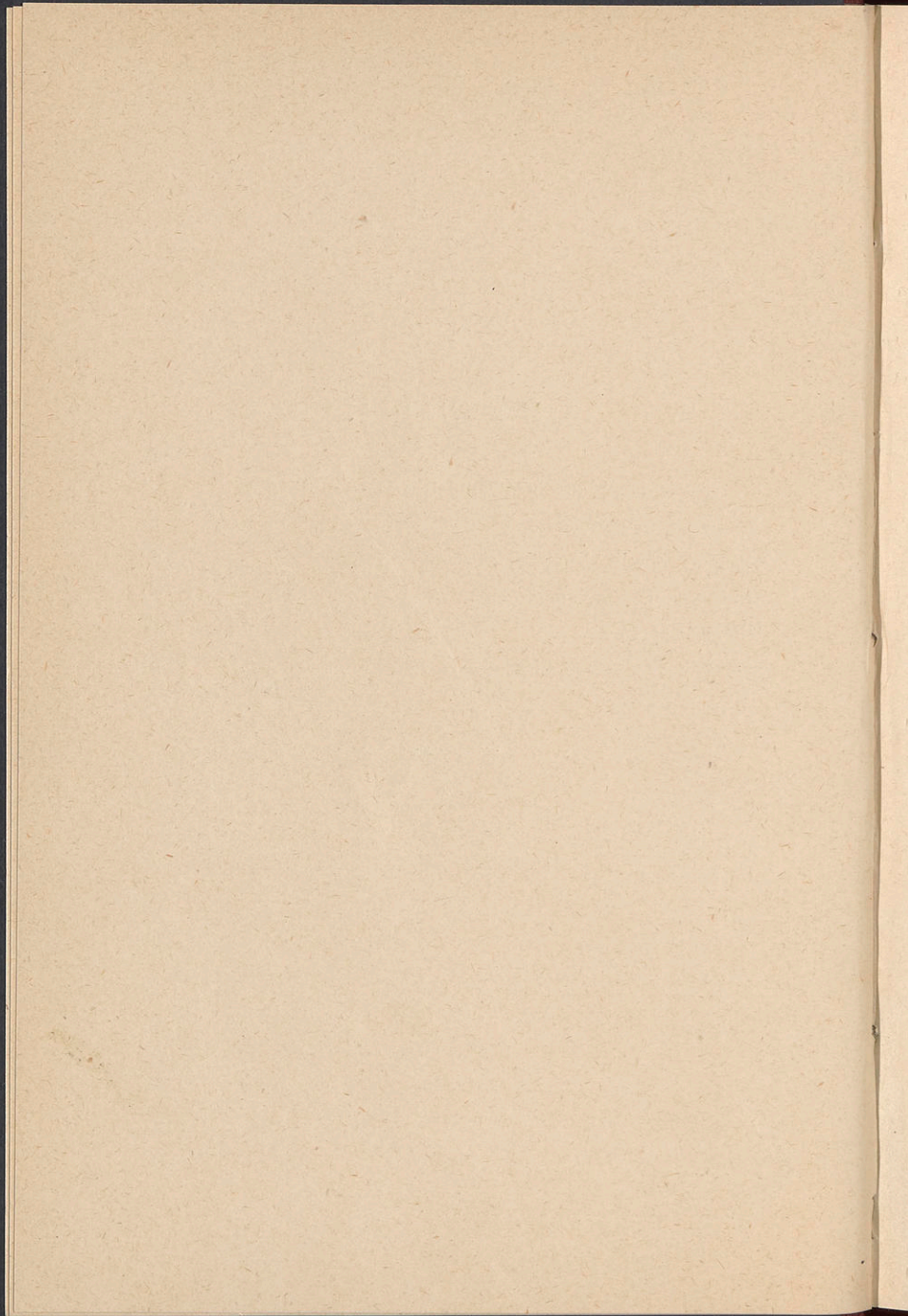
A. J. Nygren.



INNEHÅLL:

	Sid.
Tå väädin hengd po in stråmpsticko	9
Tå vi va ti jessbäs	18
Huleiss tjärnjin båota karin senn fö sypasi	30
Po teatrin i Nyystaan	36
Ståojuuvvarin	43
Mittjil våran ska ti staan (teaterstyeke)	51





Förord.

Det välvilliga mottagande min första berättelsesamling på bygdemål, „Byyrallor“, kom till del, har manat mig att fortsätta de skildringar ur folkets hvardagslif, som därmed begyntes.

I en del af de anmälningar tidningarne egnat „Byyrallor“ ha åtskilliga anmärkningar gjorts mot beteckningssättet (ortografin), exempelvis att användandet af dubbla vokaler vore onödigt, att flere bokstäfver än de, som beteckna de tjocka l-ljuden, borde kursiveras o. s. v.

Emellertid har jag icke ansett mig böra vidtaga några ändringar, emedan ett annat, mera „vetenskapligt“, beteckningssätt otvifvelaktigt skulle göra historierna svårlästa, åtminstone för läsare bland allmogen.

Då det ofta förekommer i landsmål att olika stafvelser i samma ord på skilda orter få en olika längd eller betoning, är det ovilkorligen nödvändigt att angifva när stafvelsen är

längre. För detta ändamål anser jag på särskilda skäl användandet af tvänne vokaler vara det enklaste och tydligaste sättet. En förmodan att detta på någon ort kunde förorsaka, att man icke läste t. ex. Byyrallor utan By-yrallor, torde vara en tämligen onödig farhåga.

Wasa i oktober 1890.

Författaren.





Tå väädin hengd po in strämpsticko.

(Faar å handlarin risonäärar).



— Nå va ska ni handil i daa faar?

— Ä vaal fol int så viilyftot hä, jissa ja; slantan sitä sãm di sku va fastbeka no fö tiidin, så an ska ha skarp naaglar han sãm ska fo lööstsrapa döm. Nej, ja tenkt åm ja sku fo mi fö tiiji penn smaal**tobak**.¹⁾

¹⁾ Rulltobak.

— Jaa, ja jissa ä sku va na tåko. Hu mytji ryyssblaad å smaahtobak ni ska no ha tugga åpp i väädin å hu mang bussar ni ska no a buri inni mysson¹⁾ sedan ni börja med ä! Sku no in vintåskrind föslåå?

— Vart sku in skrind kååm, tråo do? Sku do a samla ihåop bussan ja a gaai å buri rej i onjä spjeldamysson å raad döm til in raad, så räkt no fol radin in i Ryyskland. — Nej, no tenkä do ji mi fö knafft, rull taan in beta teel! I siistis in daa fee ja braa sårt; skååd ett no så do int jivå na anna slaag onjä gangon.

— Nå no haa ni, ja tråo ni träng int knöut²⁾ po i dä. Ja siir hä ni gaar å bjeer in bleckkanno i handin; ja åppsalväära³⁾ int hä föst. Ska ni ha siirappin åt tjärnjn elo ska ä va bara lampåljon?

— Jaa, ja tenkt ta na liiti åljo. Ä sku int vääł va rååd påå ti bränn na åljo anjä vintåtiidin, tå ä ji så liiti o pengan å fötjenstan, men pærttona haar an int ti hands stendit, å kvinnfåltji kann int va uutan eld tå di ska i föusi,⁴⁾ å så vil an no let lamppon brinn nain stånd i stygon å; fast vääł sku tåki va åonöödot fö mang, fö tå ä vaal så mörkt så an int siir spått så kann an ga ligg.

— Ä i bara ni sãm i gambål å snaart ska döj, veit ni faar, sãm tyckå po ti viisi; alt fåłk böri no fö tiidin skaff si lamppor å bränn åljon fö varenda kveld.

— Jaa, fåłtji vaar åoföståndoan po mang sett å viis jo lengå väädin staar; di bör int ha na håo å laag messi mä nainting.

¹⁾ Det är sed att förvara tuggbussar i mössan. ²⁾ Knota.
³⁾ Observerade. ⁴⁾ Fåhuset.

— Ni talar aldeilis hä sãm int passa si ti na no, faar. Ä i reint uut synd ti taal så dä. Nej, tjööpin ni bara in nyy lamppo teel, så ni fåår juust i stygon. Freistin skååd po teidä sãm hengär i taatji.

— Nää, int tråo ja ja bryy mi åm. Ondä vi haar i altfö braa; on haar i glaas enda åpp å int nain kåpp, sãm kvinnfåltji saa i siistis in daa — —

— Ja tråor ni böri taal så ä faldä po riim? —

— Di meint on haa int naon tåkondä kuupo, di kallar. Po riim, segä do? „Man skall prata med rim och reson“, mins ja in kaplaan i Vööro saa åt mi in gang. — — Nej, bjuud int uut åt mi na meir no, för int haa ja pengan ti alt onjä gangon. Va sãm ja nöödoast sku bihööv, sku va in nyy myssso. On a vaari klaar all¹⁾ onjä no sedan ä a böra vistas så mang härrar jär i byyin, å jo meir di kåmbär hiid, tess meir böri fåltji sliit mysssona. Ja mins öman²⁾ int ä va na härrar int tränga han tjööp myssso på mang härrans åår.

— Va i väädin ha ni no rååka uut föri för härrar, sãm a sliti såndä mysson för är?

— Nej, di haa mi ti jääär ä sjölv, tå ja jemt å samt ska mått ryck å riiv i spjeldi,³⁾ tå on ska ååv å påå, aldeilis no sedan ä vaart så dä mytji o tei sãm a gaai i ondä siminarjon, å så ha no lantmetarar å prästar å evanjilistar å tåkodä fäälast så mytji, så. An sku raakt bihööv böri ga mä mysson i handin no, å int hav on po huvo na.

Ja höört prästin klaga i såndast, han å, yvi ondä fååfengon å hööfäälin å meint ä sku bark skåogsveejin til i dä iilakryymi fö tei sãm gaar å i fö viilyfto åå

¹⁾ Utsliten. ²⁾ Under tiden. ³⁾ Skärmen.

si i kleesdräktin, men ja tykt ett va an saa vila ä bjeer po kvinnfältji ti mest, fast nåo tyckä ja an a kunna viis veejin åt mytji karar å, sãm lååss va så fryсанд i föötrin så di mått ga mä tvåå pa skåovar. Men ha an viisa bårt tei sãm gaar å slabbar mä teidä klånsjidånsjan di kallar, ha an måtta fölg määd sjölv å, för an nytja jo döm han å, tan leidinjin. Nå ä ji no entteliigen int na ti åndä påå hä in tjörkhärr vil ga mä fyra föötär — skåovar, vil ja sej — men teijä



(Tjärngan rada ååv tiid neestan fron varenda gåål.)

mang siminaristan sku jölpand braa reid si mä i pa rikti rååbarka barkaskåovar.¹⁾ —

— Ni i riktit illsinna po gambä dagan faar, höö ja. Vem tråo ni sku kunn va härr mä i pa barkaskåovar? Nej no ska ni ta å stjick nain o edär prikopiltar elo illfrantar²⁾ ti siminarjon å.

— Int ein eida. Åm di enn fleir sku va, en di ji, fåå di lååv å ta gräfton po akslan allihåop. Do sii no fol hu pjaso³⁾ di vaal tå di kåmbä taan dä

¹⁾ Hos allmogen brukliga hvardagsskodon. ²⁾ Okyn-niga pojkar. ³⁾ Löjlige.

fron Nyykarbi. Di haar all sártäs jäänor fö si sãm äpptenkas kann. Di spetaakla jo enn i tenna daag yvi i dä pjaasriiji, sãm anjä Wessas Gaabilas härrin haa fö si in gang i skåolstygon, föst gangon an kääm fron ondä siminarjon. An fee jo narra in heil häop mä fälk ti kãm ästa lyyss po si. Ä anjä väran läärar i no assint na betär, fast hu di brääkar äm an ä segär an i sä simpäl ä låågdreiji, sä an helsar po alt fälk. Ja tyckär an kan int kall hä fö na låågdreijit, tä an ska mätt ta ää si mysson för an.

— Hu jeeg ä riktit teel, hö ni, mä i dä pjaasriiji i skåolstygon, ni talar äm? Ja mins int til ä als ja.

— Nå si an stjicka jo uut båkaavlin,¹⁾ mins ja, äm hä an sku hald in samankämst i skåolstygon. Ä fältji tenkt no, tä an a gaai ä studäära sä dä leng, hä an sku kunn uutlegg naon smulo o gussåol. Ja mins tjärngan rada ääv tiid mä nessduukan ä salmböökriin i handin neestan fron varenda gääll. Ä tä di a samla si stygon full va ä sä di vila böri tärk tääran rej po förhand, innan an a hinda sej eitt enda åol.

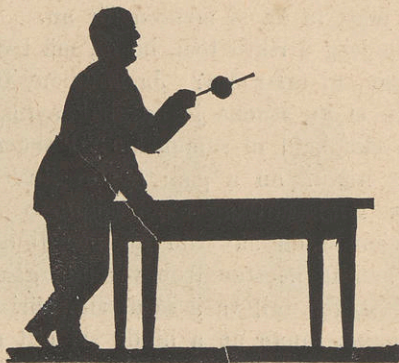
„Ä i naa va andä vaart dukti, sãm ji sä ung ä a sluuta draags mä onjä syndo väädin rej“, saa di ä häosta ä puusta ä venta hä föklaarinjin sku börjas.

Men tä an då entteliigen kääm inn ä stelt si baak båoli mä in stäor tiidopääro²⁾ po in strämpsticko ä int als tåo fram naon salmbåok, böra fältji skääd sä öögona vila fall döm uur huvo. Ja mätta böri häkär ä skratt tä ja säät, fö makan ti gaalnskaap ha ja int siitt. Tä fältji venta ti fo böri sjung in salmo kääm an i stelli inslimbrand mä in pääro ä böra föklaar hä ä va väädin sãm hengd po aksoin

¹⁾ Budkafveln. ²⁾ Tidigpotatis.

senn. Sâmbä tenkt stiig äpp å ga heim ti baak, för ä sâå jo uut sâm an sku a vila jää narr o heila byyin. Men tâ an no böra uutlegg å prædiik viilyftoan yvi ondä pääron å sâå allvasam uut, mätta no fältji siti i still å lyyss po an.

Nåo huld an no pâå visst in tiima å vend å v Reid å trilla ondä pääron po strâmpstickon å huld i föfaaselit langt talan. Strâmpstickon va in jäänakso



(Tå an böra viilyftoan prædiik yvi ondä pääron mätta no fältji siti i still å lyyss po an).

sâm di a stuttji mitt jynâm vâädin å ein enda va i Lappland. Å kring andä jäänaksoin trilla vâädin âmanâkring sâm in snurro, meint an.

Ti sluut tâo an fram in trinnpääro teel o sama slaag å saa hä va såolin. Å tâ böra an trill vâädin elo jäolin kring såolin, så ä vaart naa sâm tâ tjärngan pa siti å nyst. Å tâ meint an hä po ti viisi jeeg ä teel hä vi haa neetâr å dagar å sâmarar å vintrar. Må ti sama an huld pâå så dâ tenkt ja jyst stiig äpp å frååg âäv an âm an kunna föklaar fövaa

int ondä gambä sjuudäladon,¹⁾ ja haa, sãm va sã ru-
tin sã on va fäädî ti sekn ihåop, int ramla nedär tã
väädin trissa pãã å slengd å kasta si po ti viisi, an
saa. Men ja tenkt, an vaal no fol fo taa7 uut föst.

Tã an a haldi pãã in halv tiima vaart tjärngan
arg å linda in salmböökriin i nessduukan å jeeg heim.
Va sku ti bryy si ii åm väädin va trinn elo flaat, elo
åm on liikna in råovo²⁾ elo in pääro; di sku a vila
höö na gussåol ti. Å nåo kunna di jo bigriip hä int
kan hä väädin snurr å pãã sãm han biskreiv ä, fö
nainting sku jo int kunn halls i still tã. Å vadan
sku andä tårtjilin³⁾ a fãäi väät hä int naon menstjo
kann fo reida pãã. Ti böri tenk an ska kunn fo na
reidiheit åm tåkodä, ji sã raakt åomöilit sãm ti ta
nedär in stjääno. Hä mått jo varåein bigriip. Å ti
böri studäär uut ä mä trinnpäärona lää no fol all
minst ga fö si. Men all tåkodä sãm vaa ti härrsluntar
vil di böri jykäl mä bara jåånona å pjaasriiji, sã ä
mått sääkårt va po ti viisi sã ä snurrar å dansar döm
i huvo naon smulo millanååt, å tãfö tråo di ä ska va
väädin som snurrar. Sã mått ä förhaa si fö döm.

— Jasså ni tråor hä ni, faar? Men åm ni sku
a lääst va sãm staar i natuulääron, sku ni int ha
rååka po ti villoveegan, ni no tyks va pãã. Tedan
sku ni a fãäi läär är, hä ä ji sant hä väädin snurrar.
Fövaa sku hä va na åomöilit, tã väädin i trinn sãm
in pääro, sãm sakt va, fast on siir uut sãm on sku
va flaat?

— Jaa, do i no ein do å sãm jään letä narr di,
millanååt do sjölv staar å narrar anna fãlk po kaffi

1) Sjudarlada. 2) Rofva. 3) Ordet torde härleda sig
från namnet Torkel — Torkel Knutssons tid.

å såkri. Aldri ha ja siitt naon gang enn, fast ja i sjuutti år, hä väädin a håppa å dansa elo hengd po naon stråmpsticko, sām di no vil böri hav on ti jäär, å int kåmbä ja ti sii ä heldär, hä tråo no ja. Hä on i naa så näär trinn hä vil ja int va måot, tå ä fins fålk sām a sigla kring on. Å till ti meir så bryy ja no mi assint ii va skaafna on haar.

— Å ä lööna no fol int si för är ti böri studdär na meir no po gambä dagan. Ni siir int na meir å int tråo ja ni kann lääs heldär, fö di tryckär neestan all böökär po latiin¹⁾ no fö tiidin, å ni pa jo sej po lääsförhöörin, hä int kann ni lääs latiin. Täfö båoda ni jyst ha påikan edär ti lääs naon smulo, så helst ti sku böri föstaa si påå hä väädin trillar, tå int ni ha hinda jäär ä sjölv, fast ni rätt no ska fööras ti tjörkbackan. Bö ni int vaal svaag i beinin rej? Så dä lang veeg sām hiid sku ja int iiss gaa tå ja sku ha tvåå hestar i stalli sām ni.

— Int tråo ja di fåår föö mi ti tjörkbackan så fåort enno. Int i ja så beinsvaag sām do tråor. Ja haar märrin miin så rokot skåodd å no, fö näävarand, å fålan nens ja int tjöö määd, fö ja ska hav an til in baanalöipar²⁾ enn, ska do fo sii. Tå jir int ä väärt to kåmbä mä tenn rutt. Ja haar an åo intjöört enn, så an i vääl dååli ti löip, men ja a siitt åm ja sleppär an ti ta i sträck,³⁾ sku di fo kååm fast lanssoninjin å prästin, så sku di mått ga i tappning.

— Lanssoninjin å prästin lää va dååli tå ä bjee ti ta i sträck, ha ja höört, så jir int fålan eran betär, vaar int ä ti nain baanalöipar.

1) Med antiqua stil. 2) Kapplöpningshäst. 3) Galopp.

— Do i braa ti bruuk munnin denn, din rackar, höö ja, men do ska no nainting fundäär pää, tå do staa jär å vriidä struutan åm dagan. Nej no mått ja knall ååv heim ti baak.





Tå vi va ti jessbås.

(Bråtaris måor slapprar å påå å biräättar ä fö meeg å na aar).

Hö ni, menstjor, jir ä na veeg elo enda teel i va döm segär,¹⁾ hä Hesi Baat å Kraka Janni vaart hiissa po tjörktaatji i sändast? Äm så ji, vaal vi no fol båda ti jessbås²⁾ no snaart. Ni fåå no fol hald pääli ni, sãm i ung; ja fö menn deil bö no vaal fö gambäl ti päälhaldar.

Jessbås ja. Endå tā ja tenkär ett så nåo ha ja hinda va po mang tāki i väädin. Men ti all välkast ja mins ja a vari mää påå, va tā anjä Braka Eerk vä Skatabackan, di kallar, å Kassar Ann Liis jift si.

Ton gangon bihööva di int biklaag si yvi hä di a fååi fö liiti fleetor å starkvaror, tei sãm a vari hööfäälo å staa i jöömd si i dörarääin, öman anna fälk a kalasäära. Jaa, ni skådar råolít, men ä i riktigt sant, ja a siitt hä tei sãm vil hald si välkast po jessbådin, staa di å jöömä si i ráånan. Å så pa di ha tāki illevand äm vem sãm ä a rækt teel ååt, å vem int, tā ä a vari nai jessbåd, men ondä gangon ja talar äm höört ja int hä na tāko kååm po fråågan.

¹⁾ Ett talesätt; betyder ungefär: ligger det någon sanning i hvad som säges o. s. v. ²⁾ Bröllops.

Men int va hä heldär jyst präsiiss fö tan deilin ja a haldi ä i minni, uutan för ä va ti råoliast ja a vari määd åm, tykt ja. Sessin ti bāoli å ta är vassen kaffikåpp, fast ä i mest kåoka po kåoni, så ska ja öman ni drickär taal åm för är va ja mins. Å ja juuvvär int na, fö ja nytjar så liiti o saninjin, så on räcker så vääl teel, så, såm förriga flickon saa.

Si andä Braka Eerk va in tåkindä såm böra spring å frii bitti. An va no fol knappast tårr baak öörona tå an böra fäälas å blååk po Laggas Fiias låfti. Men in lang rånjil va an, fast an va bara in aderton, nitton åår. Å flickspöötji hon vist int betä fö si en slefft in an hon, varin gang an kååm böögand. Hä sku int on a jåort. Fö tårijynåm kååm on si i na sembä skåovar en on a vari förr ii. Men ä sku sääkärt va in lääpeng för on, tå on va så hööfäälo å håplo,¹⁾ såm on va. On vaart jo all stans haldi för i flågjuur. Sku on a jåort räätt, sku on a kasta in vatustjuulo²⁾ baaket Eerk, för an va int na anna en fullkåppa o iilakheit tå enn.

Ha Braka Eerk havi snaijo³⁾ såm na anna fålk, sku an jo a måtta ta Fiia, tå an visst hur ä sku gaa, men an övigaav on han jijnast, å i hä jåol an no fol ett va an haa veti teel tå enn, såm sakt va. Var å ein veit no hu Fiia haar ä no. Men an vaart jo sedan såm anna fålk Eerk å, tå an vaart gambåan.

Nei hö ni menstjor, ni sitä bara å drickä tårr kaffi, sii ja; ja tenkt ni sku dåpp å laa ii är teidå fzeetona å, tåfö sett ja fram döm. Ni ska jäär hä no å int va pjaso. —

¹⁾ Lätt på foten. ²⁾ En stäfva vatten. ³⁾ Förstånd; från ryskan lånadt ord som allmänt begagnas.

Men tå kann ja int mins hur andä Brakarín kääm si ti böri frii ett Kassas Ann Liis. Di fundäära vääl hä nain sku int vil hav an sedan an övigaav ein bruud, men Ann Liis hon tykt sääkärt an sku mått dååg liika braa sãm nain annin. Å syymon va hä, fältji tränga int leng brååk å taal åm döm, fören ä hööddist hä di a taiji uut lyysninjin.

Å tå di böra stell ti jessbådi visst no faa våran å mao våron hä vi sku vaal båda. Ja va flicco ja tå enn å åojift, fast ja no fol va måot in tjyvosjuu åår, — å int tenkt ja no hä ja nanstin sku vaal jift heldär, tå ja a hinda så langt, men an veit int na po förhand hur åorijäälit undilit sãm kan stjee i väädin. Visst tenkt ja naon gang hä Hannasin å ja sku mått kãm ås i laag, fö vi va jyssãm så po eitt uutet alt, men int så ja no leit po ä na faali mytji. Å int jeeg ä jo så heldär. Tå an vaal så gambäl sãm jaag å a jynåmgaai eitt å anna i väädin, tyckä ja fö menn deil hä an int träng stjöms ti taal åm tåkidä na meir, å täfö segä ja ä å.

Tå mao våron fee väädär ii hä vi sku vaal båda ti jessbådi, haa on faa våran ti skaff heim i kvartä starkvaror, å så havi jyst strakst för uut tjööft na liiti prisiveerand ov in dråpagubb¹⁾ å i dä blanda vi i starkvarona, så vi sku ha ti veet tungon ii åt bådarin, tå an sku fäälas. Å tå an kääm båda an meeg ti päälhaldar, å hä kunna ja int tråo ja sku vaal. Ja fee brinnandis bråättäm ja strakst ti böri skåo åpp svartkäninjin menn, å ja laga an så braa, så an sku dååg po i jessbåad enn i tenna daag.

¹⁾ Det händer stundom att ben- och lumpsamlare färdas omkring med mediciner, idkande bytshandel.

Tå jessbåsdaain entteliigen kääm, spend faa värän i röödin å stjuussa ås ti jessbåsgååin. Föfaaselit mytji fälk va båda. Bjärkan va nedästöitt i jáo'in alt fullt, å vedå liidåtaatji haa di fastlaga in åorijåålit lang fflaggstang.

Tjärngan sprang å fyska påå å röört i gryngröits-gryytona mä stakan, sãm va mest så ståor sãm sörp-rööraran. Ja tråor all tjärngar fron tan deilin o byyin tä jessbådi va, kåoka gryngröitin å laga teel. Karan ti sååt i liidår å lador å skåla päärona å jeila ström-gan elo sprang å baar ihåop båol å seet å tråatall-drikar å triitinnagaffilar — fö si tä jessbådi sku va na liiti välkan en vaanlit på va, kunna di int staa å vess bara simpål träästikkona ti jit määd.

Tå ja kääm inn huld di jyst påå å sluuta klee-dasi i stygon. Fransalakanin haa di hengd po veggår å taak å åvanpo lakanin haa di riitningan ti å, sãm vaanlit pa va. Åm ni skådar ti då po veddjín sii ni sama sårt; å ji „Kärlekstrådet“ å „Den nya männer-kvarnen“. Di vaa't tjööft fö tiiji penn stytjtji ov in finsko sãm fää'last å såld riitningan å ruutakleenin.

Tå ja ståo å skåda då po va di a klee'dd, kääm trii tjärngår innspringand å leit åm si, så ja vaa't riktít haj. Di sku mátt laag maatin i stygokamarin åt prästin å klåckarin å skåolmestarin å int visst di hur i väädin di sku laag å, fö si å mátta jo va na liiti finan en för anna fälk. Ja mátta jyst böri jölp tjärngstackaran ja, fö ja a vari määd naon gang förut å passa åpp prästan vä läåsförhör. Sku tjärngan a fääi ráåd si sjölv, så sku di a laga maatin åt hårran i så föskrättjilit ståora steinfaat, så di sku a vaa'li ráedd, men ja visst no há all hårrar jitår åorijåålit liiti, så ja saa åm di sku öis i na småå påslinsfaat

sku ä räck vääl teel. Ja pärra å spetaakla na liiti mä kåckan baaket, mins ja, å frååga åm di int visst hä härran int pa ha na beltisreimar kring si, så di kann int fo jit liika mytji sãm tei sãm kneppå belti ett va di a jiti, åm di int ska sprick.

Tå fältji a biida in stånd kååm di då tjöörand mä prästin. Ja ståo jyst i fåston tå an kååm. Jys-sãm an a hinda ga inn kååm brogãmmin, Braka Eerk, å sprang åppet skulltrappona,¹⁾ för Ann Liis va po skullan å kleeed åm si å tåo kruunon po huvo, å tå råopa an åt on, åm on sku vil kåm nedå tå, elo åm an sku stell si då framanfö prästin ömsand.

Ann Liis höört jijnast hä Eerk tala i nesan, fö si an a vari å veett leppan fleira gangor, tå skåålan måtta gaa bågandis tykålt,²⁾ åm fältji sku årk bii³⁾ po prästin.

— Ta di åm nesan, tåotji, råopa on, annos teks ja jo int kåm nedår, åm do talar så då.

Eerk måtta lyd han jijnast å tå on då entte-liigen kååm nedår, Ann Liis, så güttrandis grann on va å di jeeg inn i stygon börjast viiginjin. Ja ståo jyst å bitrakta Eerk öman prästin lääst, fö ja såå an va bågandis skaklo i kneenin. Men tå an sku böri svaar prästin po fråågona, tå kunna ja int hald mi na lengå fron ti draa po munnin. Best sãm ä va, tå an sku sej baaket, saa an:

„Jag, Erik Braka, tager dig, Adda Lisa Kass, du till bid åkta baka att ålska dig i död och lust.“

Fåltji tröösta int skratt fast hu jään di sku a vila, fö prästin blenkt⁴⁾ så förhååda åkring si. Men tå brogãmmin jyst i ti sama sku ta fram rinjin å int

1) Vindstrapporna. 2) Tått och ofta. 3) Bida. 4) Blångde.

hitta an, stelt si Hannas Eson¹⁾ fram, sãm int jyst va na sembã ti tjins²⁾ kneenin en brogãmmin, å håkra³⁾ teel å meint:

„Do va in saajil, Eerk, va do staar å gräävä di i byksseckan!“

Endå tã vaart ä i föfaaselit fnitras. Men prästin spend öögona så stint i Hannas Eson, så ja ha int siitt an a skåda så stint naon gang förr. Ja feeg höör baaket an fee si in snubbo Eson, tã an va ti prästgäälin po i ääränd.

Ja tenkt vääl ä sku ga po tãok mä heila viigininjin, men ti sluut hitta an då rinjin i liivstyckfickon,⁴⁾ Eerk, å sedan jeeg ä jo sãm ä sku gaa. Vi va seks styttjin sãm huld pääli. Hannas Eson va mitt måot meeg. Di mått visst ha määra nainting mä hä di stelt åås mittanfö varaar, å ä pa jo va vaanlit hä tei sãm staa måot varaar kan kãm si ti vaal brofãlk,⁵⁾ men så jeeg int ä ton gangon.

Sedan viigininjin va sluut å di a jiti allihåop å sjunji fron bãoli å sambãla in nagã slantar po fati fö ti fati, tjöört di heim prästin ti baak. Strakst baaket jeeg di då uut po gäälin alt fãlk å böra stell si ti ga i bruudradin. Påikan a vari ett hestan ti å kleedd uut döm mä tapeetãsteck⁶⁾ å fransalakan, å ti sku riid frãmst i radin. Hannas Eson haa in spliit nyy röötröijo po si å haa i eldandis röött stãppateck po in rööd mãrr, så an lyst all mest han.

Baaket tei sãm reid jeeg spelmennin. Ä va tvåå sãm spela po fiãolan. Å ti va så braa ti spääl, så tã

1) En variant af Isak. 2) I och för sig betyder ordet gunga. 3) Skrattade. 4) Västfickan. 5) Brudfolk. 6) Ett slags täcke.



(Förnst reid Hannas Eson å ha i eldandis röött släppateck på in rööd määrr).

di spela Bjöönebårgarin va ä neestan sãm ein sku a spela an. Baaket töm masäära Stega Herman å puusta po in munjiigo, sãm an va sãm rööd åm tjinnbeinin, sãm in flicko, sãm int ha liti naon kãppatjærng gräsää messi. Ja jee jyst baaket tvåå päikar å lyddist påå döm tå di taå åm spelmennin. Ein tykt hä an aldri sku a kunna höör na vakran musiik. Men tan annin, ä va Pjuularis Mittjil hä, sãm tå rej a hinda va in liitin tuuro po ryysbackan, saa hä jessbåsmuittjin va bara na liiti gnellas måot åm di sku a fååi höör blååsaran fron kaseerin.

Men best sãm bruudradin kååm mittanfö Laggas Fiias heimgåålin, tå Braka Eerk föst sprang å friia, vaart ä i föfaaselit kattsmåå.¹⁾

Fiia kååm uutspringand mä in päikdivil po armin å i ståort spjeld, sãm on a rivi uu muurin, i aaron handin. In heil håop aar haa on messi sãm haa kaffibrännaran å tåkodä. Heila håopin böra tråmb å gräsäär mä spjeldi å brännaran, sãm ä ståo i tåki juud, sãm ja ha int höört makan.

Endå tå vaart Braka Eerk sãm skamli, sãm an visst int åm an sku skååd po måålni åppåt stjyyin elo po pääronkåålan²⁾ po aaron siidon jæssgåålin. Bruudin såå råoli uut hon å, å råska po huvo åt Laggas Fiia, sãm ä skrambla i skraavålmessinjin, sãm on haa i kruunon.

Men mä ti sama böra tei sãm reid stjuut mä rivållan å piståolan, sãm ä vaart i tåki braak, sãm tråmbasi po spjeldi hööddist int na meir. Ja mins ja saa daain baaket hä nåo bihööva di braak na liiti, tå ä va Braka Eerk sãm haa jessbådi.

¹⁾ Ovåsen. ²⁾ Potatisblasten.

Sedan radin kääm fram ti bruudis heimgåålin, stelt si brofältji baak båözi, sãm vaanlit pa va, å varåein jeeg fram å gaav po bruufati. Di bjöud starkvarona åt fältji uur tåki grann begarar, så ja tykt di va neestan fö fiin ti syyp uur.

Ein o påikan sãm reid tenkt kãm inn i stygon mä hest å alt — sãm di jo po mang stell pa jäär — men an måtta vend åm i fåston tå di saa åt an.



(Varin gang ja dansa mä brogämmin, dansa Hannas Eson mä bruudin).

In stånd baaket jee jo radin ti jessbåsgåålin tibaak, men int hööddist hä tråmbasi po spjeldi na tå, int.

Tå ä böra liid måot kveldin vaart fältji liivlian å liivlian. Å dansin mä brofältji han jee fö fullt heila ettmiddain. Ja mins ja haa Hannas Eson ti ga åsta veksil åt mi bärgandis mang femtipennar å tjuvfempennar å fö tei dansa ja mä brogämmin bara så röitjin sveiva fron spiisin. Å varin gang ja dansa mä brogämmin, dansa Eson mä bruudin.

Strakst fören vi böra mää ås ti ga heim böra Pjuularis Mittjil å Hannas Eson sjung å kaap. Endå

ja föglöömär int hä, fö di haa no så vakärt måål bää tvåå, å så kunna di så mytji vakä viisor å.

Ja mins Pjuularis Mittjil sjang:

„Kom ungdomshop, kom stanna
Och lyss till mina ord.“¹⁾

Å strakst baaket sjang Hannas Eson:

„Räfsan är på ängen,
Lilla vännen min.“ —

Å leit så vakärt fö döm bää tvåå, så ja ståo å lyddist, fast di huld påå braa leng. Men sedan så saa ja åt faa vāran an sku spenn ii ti baak, så sku vi faar heim, fö ja vila int va tää na lengär, tå di vila böri slåäss å rijjār naon smulo.

Så jeeg ä teel po ti jessbådi.

Å låätä na liiti undilit tå ja jemt å samt talar åm andä Hannas Eson, tå ja ska taal åm jessbådi. Men si an va no täär han å, å råozi va an heila daain, å så kann ni no föstaa o hä ja saa i jånst hä vi haa na småätt ås imillan, fö si — jaa ja iis int stjöms ti sej ä no na meir — an bruuka spring å frii till mi tan tiidin naon gang, andä tårtjilin. Å åm sāmāran tå ja bruuka ga mä driek åt kalvan ti kalvhagan, å tå ja bruuka staa nain stånd å skåād po teidä småå kalvhåbbilan, så hend ä neestan varin kveld hä Hannas Eson kåām leidand mä hestin å sku föör an po beiti, å tå steedd an altti tå an såå mi, å kunna staa å spetaakål memmi i tiimtaal fö varin kveld i enjis-tiidin å i stjööltiidin.

¹⁾ En af afl. folkskolläraren I. E. Wik diktad visa som blifvit en folksång.

Ja-ah, han sãm rannsaakar in menstjo ti jërta å njuurar han kan sej fövaa int Hannas Eson å ja kååm ås i laag, för int nain kan a kumi betå saams i ungdåomsåårin en han å ja. Fö ja mins rej tå vi va vallbaggår¹⁾ tjöört vi kåonan i laag varin daa, å tå målkarin²⁾ kååm å haa brååttåm åm kveldan, sprang Eson å måka föusi åt mi öman ja målka. Å sedan alt va fäädit bruuka vi kåok kzimpan³⁾ i laag baak in ståo stein vä strandliidin.

Men å hendår å stjeer mytji, sãm an aldri kann tenk si. Ja a väål höört seijas hä tå Eson in gang va nårrett mä i nåsslass, läätt an in nårbyggjtjårng skååd i kåortin för i nåsskåok, å tå ha on sakt an sku vaal jift mä in fråkno menstjo. Å så jeeg å å.

Braka Eerk å Ann Liis kååm braa sams i börjani. Men va sku no teiras fönöisamheit mä varaar räck na lengår en för anna fålk heldår, så nåo ha ja jo siitt döm mang gangor i gråål mä varaar no sedan.

Ja håksa jyst påå hur å va i siistis in daa, tå ja sååt dår. Eerk kååm innspringand å saa an a havi lååna in tjårro uur aaron stygon å tjöört mä fålan, så an a böra stjein, å tå ha Eerk bruti armin senn å tjöört såndå tjårraison. Tå Ann Liis fee höör hä, lååssa on vaar arg å saa:

„Do sku ha di fö do grasåårar å tjöör såndår aadras tjårror!“

Eerk, sãm bistjårma si yvi hä an a bruti armin, vaart så arg, så sku an a årka, så sku an säåkårt ha lugga on elo sylta on po tjeftan. Men an råopa åt on:

„Va fenin segå do, ståpp huvo?“

¹⁾ Vallhjon. ²⁾ Mjölkroddaren. ³⁾ En rätt, bestående af mjölk och vanligtvis runda degbollar.

Ja emätta jyst förändä mi yvi henn, tå on int als! bryydd si ii, hä an a bruti armin, uutan bara bitjymra si yvi tjärron. — — —

Men veit ni tå an tenkär ett va hä a gaai mang åår rej, sedan i dä sama jessbådi deiras va. Endå ä i naa va tiidin gaar! Tå va ja enno flïcko å sprang po dansan å äppsitona, å no ji ja rätt no in skraplo tjärng. Hå hää, ja jaa! Tiidin gaar så an kann int så sej ä. —

Nej no mått ja stell äpp in värmgryyto åt kåonan, ä böri rätt no vaal föustiidin sii ja, tå ja skådar po kläckon. Å sluuta ja int pjaldär å påå no, kåmbär an hiid han sãm letä tryck böökrin o va tjärngan talar. —

Ätschi, ätschi! Jistos vellsini mi! Ja njöus jo po ä, å tå mått ä va sant.





Huleiss tjärnjn bāota karin senn fö syypasi.

(Svega Liis haldär i särtäs nyktärhetsprädiikan
för Rööstis Anna Maja).

An jä menn syypuut va ti staan i gäär å tao
taan messi i ståop ov i jä förhääda eldvattni, sām
tjörkhärrin å papistan kallar brännviini, så an liggär
i fyllon no sām in annin rakodant i daa, fast an sku
a havi så mytji ti utträätt.

Ja saa åt an i märost, tå an låå å drööna å
klaga yvi hä bränviinsångan a stiji an åpp i skallan,
så ä värkt å bränd sām an sku a havi bā eld å asko
där, så saa ja, åm int an sku la si åpp åsta harv i
ååkrin, elo jåål åpp jæssgåålin, sām a blååst å kull
vä Nyylindona, sku ja kåm åsta tag an i kaluuvn å
råsk åm an, så ångan sku stiigan ur huvo bara så ä
sku gnell baaket, sām tå di pa slepp uut ångan fron
ångpannona.

Men fast an höört hu strang ja va, så nåo ha
an liga å räakt neestan heila daain. Ja böra fo lei-
don no ti siti å höör po snarkasi hans, så ja måtta
jyst ta söömasi memmi å snäär ååv inn hiid åsta
skååd ett di in stånd, Anna Maja.

Men ja lää fo int fo siti na leng, för int ska han tråo an fää va i frääd fö mi na mang tiimar. Ett in stånd mått ja tjipp åäv heim åsta pläästälegg an na liiti — jiv an brandstakakzöufeitt di pa taal åm — elo åonas mä ti söök stjlina, åm int an vil stiig åpp å va nykt. Sääkrast sku ä va ja sku jää sãm tå Langfzaka Baata haa senn kutjil ti kaar ti sluut syypasi. Baat hä va kvinno hä, ton gangon, å sä ha on no vari uutet alt.

An va jo i spöök ti ränn ii si brännviini hennas kaar å. Tå iili riktit kääm po an, va an jo fönöigd ti kheed åå si fast bå rack å byksor för in jåmfru brännviin.

Ä i naa ti gangor tan karin a liga sãm in skokzuut. An sprang jo ein gang i fyllon å gaa/non inn ti prästin å sku hav an ti bitjenn åm an hyyst naon villolääro, å prästin sãm va uutan ti ta fråån si määd, måtta sej hä an tråodd po bå babtistan å mormoonan, fast alt fälk mått no väät hä int haar han bara ein tjärng.

Tå ä a vari na dagar, sãm ä a vari mytji o arbeiiti, ha andä sama trattin bruuka stiig åpp åm måånan å ga uut po liidäbackan å staa å fundär. In daa tå ja jeeg åm där ståo an po sama sett mä piipslangan i munnin å meint: „Ja haa sä åorijäälit mytji ti jää i daa sä ja veint int va saajilin ja ska ta mi teel“. Tå an a staa i fundäära in stånd, hitta an nåo pää va an sku ta si teel, för in pa tiimar baaket, säå ja an jeeg å dang/a ett lansveejin mä in ha/ståoppåtto i fickon.

Tå an kääm heim tå åm kveldin blöödd an nesablåod å hengd snåran, fö di a vari å liima an po tjeftan mä i vedaträä uut i byyin. Å fästön vila

int räck teel för an ti ga in jynâm, för an stambla
fron ein vegg å ti tan annin.

Baata hon a staa i å skåda po an jynâm fönstri
tå an kåâm å slåo kåssbein¹⁾ langsett veejin. Må ti
sama håksa on, on sku freist ta måot an liiti aaleiss
en on bruuka förr, å så tåo on fram in påtto å fylt
on mä vatn å stelt on po båoli.



(Ja veit int va saajilin ja ska ta mi teel).

Tå an kåâm in rakland blåka on påtton i båoli
så talldrikan å bळेckskåålan skalldra å spåtta å stampa
fåotin i gålvi å stuula å hiiksta, sãm on a siitt han
bruuka jäär i fyllon.

¹⁾ Slog klöfver.

Karin han vaart så haj han, så an spend äpp kärppluggan siin sãm di sku a vari äppstyla a sekna nedä po stabban.

Baata hon tåo si in syyp teel a ramla äppet väävståolan, för on haa äpp in fyyskafta halvyllivääv, a så skreik on åt an:

„Tenkä do kãm in vambalättjin,¹⁾ a vil häv ii di onjä bränvisdräppon miin. Men hä ska do väät, onjä gangon va ä mett.“

Ä så råska on påtton så ä skvalpa baaket a tåo si in enno välkan syyp.

Karin han träodd Baata sku ha si in helsingalans prikatyriil a tå va an sjölv i spruutfyllon a. An såät a bitrakta on så öögona hans riktit vila fassn ii on, a tå an såå hur åostöukot²⁾ ä va i stygon, a hur allting va äpp a nedär, int na eld i spiisin elo na maat po bådli, fast an int a fåäi na ti jeet po heila daain, a tå baanin va pläcka i dörhöösenjin a såät smiidandis tyst a gapa a skåda huleiss förel dran viisa hu fältji ska bjee si åät, börja ha siti a skaak po huvo, så mysson full i askon.

Baata hon ståo a reit si äppet väävståolan a tåo si tan ein syypin baaket tan annin, så ä minka i påtton så raasandis hastot, så aldri ha no fol nain kaar supi in bränviinspåtto så fåort tåom.

Tå karin såå hur on tratta ii si värr en han sjölv sku a mekta, tykt an åt on:

„Legg no bårt brännviini, ditt tåok, do sii jo do syypär ihääl di. Åm ja sku väät vem tan stryykarin i, sãm a jivi di tåkidä, nåo sku han kãm ti väät vadan an i heim.“

¹⁾ Ordagrant öfversatt: våmspindeln. ²⁾ Ostädadt.

„Va sitä do å måldrar¹⁾?“ tykt Baata. „Sku ja å fo vää't vem sãm a töömd brännvispærran i teeg, nåo sku ja freist kryyn åm an“, tykt on å tåo saksin i handin å huggd on i båo*li*. „Men si do no jir å ja sãm i bå kvinno å kaar jär i gåå*lin*, å sitår int to po stabban å haldå tjeftan, ska ja ji di fåotin i endan, så do skurrar nedår ett lansveejin å råsår stjinni o ståonesan denn.“ Å mä ti sama on saa hä full on langsett gå*lvi* å krääkt fyyronfåota i uunssenjin.

Langf*lakarin* sjölv, han lömna siti po stabban å grubla å råska huvo, tårt an ti sluat sãmna å böra snark. Men sku an a siitt Baata a vari nykt, så ha an strakst sãm an kååm böra sleng on å gräsåår mä on, å slåå såndå pæåronfatin, å napp ti kååkon,²⁾ sãm an pa jää*r*. Men tå au såå menstjon va mytji vä*r* i fyllon en han, kunna an int jää*r* on na.

Men åm måronin daain baaket knyyst an int i åol, uutan jeeg åsta diik. Å alt sedan ha an int vari po syypan*tuuron* na als, så fo sii no åm on int feeg båota an fö syy*pasi*. Men sku an fo vää't hä altihåop va Baatas spetaak*lasi*, sku an no fol snaart fo åpp *tuuron* ti baak.

— Nej, farvåål meddi no så leng, Anna Maja; no mått ja ga heim åsta prööv å påå, åm ja int po na viis ska fo åpp menn danjil, sãm tyks böri stell si ti vaal räta Langf*lakarin*, han å. — Ja sii do tenkå böri bränn kaffi, men jistosin int ska do no jää*r* å fö menn skuld; int fast vaa sku ja hind siti å biid po na tåko. Nej, ja mått freist tjipp ååv heim no

¹⁾ Mumlar. ²⁾ Ett järn, hvarpå grytor hängas öfver elden.

strakst, ä bö jo piin å blåås så kaalt, sii ja, jo len-
gär ä liidär po daain, å ja haa bara in tänn ruuta-
bzuuss. Men nåolan i jo kaald liik vadan an blååsär
— vi veit jo hä.





Po teatrin i Nyystaan.

(Astu faar ta'ar am ä.¹⁾)

Ja va ti staan i tiisdast mä i pääronlass, å så haa ja tiliikamääd na bistyyr mä in härasoning, fö ja haar in tingssaak sãm ska föri no vä tinji, men ja feeg int rääk an fören seint po kveldin. In bondmenstjo kann no aldri bigriip vann tåkodä härrar haldä til ä, isynnerheit tå ä liidä ti neetrin, å nåo freista ja löip å skåäd, am ja sku hitt an, men int lyckast hä fast ja sprang fraka stjuussin.²⁾ Ti sluut måtta ja ta kvartär i fatistaan.³⁾

Men så veit di no int ga ligg naon gang teidä stassbåovan, uutan ji åpp halva nattin, å int teksa ja böri draags mä na liggas ja fören anna fålk, så ja böra no siti å brask am eitt å anna där i kvartäs-gåålin, å best ä va biräätta di ä sku va in tåkinä teaatär, elo va saajilin di kalla ä, sama kveld po i dä Brannkäärshuusi, in beta fron ryykstjörtjon. Di haa jo uutstelt meijäriismöri där i fjåol sãm ja va å skåda pää.

¹⁾ „Astu faar“ var närvarande dä „Inhemska operasällskapet“ uppförde „Carmen“ i Vasa den 4 mars 1890.

²⁾ En god stund. ³⁾ Fatistaan kallas sydöstra delen af Vasa, där den fattigare befolkningen är bosatt.

Tå ja no int haa na anna ti bistryyr tenkt ja: ja ska no ga skååd átminstoni uutanföri, hur ä no siir uut där.

Tå ja kääm ti bråovin där kääm fältji bå gaa-and å tjöörand mä iisväsikan i ståora häopar, å all tråppa di åäv inn. Best ä va kääm ein sãm tjend mi — int haa ja så nåoga reida påå va an ji fö slaa andä; men an määra si jyst ti ga inn, å böra sej åt mi fövaa ja ståo uutanföri. Ja saa no åt an hä ja visst an sku int slipp in för assint¹⁾ å int vila ja no jyst bitaal na fö pjaasriiji heldär, sãm ja no jissa ä sku va — för härrskapin vill no så jään draags mä tåko — tå an int träng bitaal na fö gussåol, sãm an fåår höör varin sãnndaa i tjörtjon.

Men hu vi no böra talas vedär åm i dä, å tå ja fee höör an sku fo sii altihåop så braa an vila för in mark, å tå ä no lyyt så förhääda juust där, tenkt ja: faan mänin ii, ja fee no så braa bitaal fö päänrona, så sama kann ä no va. Å tå fååld ja inn mä an.

Ja a lääst po tiidninjin hä di sku a ripräära åpp i dä huusi fraka smuløn sedan smöri va där, fast ä va förhääda fiint dä tå rej. Men no va ä neestan ti finast ja siitt. Hä fee ja sii tå ja kääm åpp po lektrin.

Teaattrin ha int börja na tå enn, så i dä ståort fälåtani²⁾ dä mitt fram va nedäslefft. Hä va så vakärt råosa å blåoma, ti fälåtani, så nåo va hä mytji grannan en ti vakrast sengfälåtani in i flicklåftin i Vööro. Strakst dä nedranföri sååt no visst i dusin blåasarar å fåoölspealarar å tråmbarar, å di föört in tåkin föfaa-

¹⁾ För ingenting. ²⁾ Ridån.

seli musiik, så ä va neestan sãm ä sku a gaai mitt jynãm ein ståndãm. Endä andä gubbin sãm stão jyssãm po in stellning, tykt ja, å vend ryddjin teel, an haa tan snöud ii si. Jyssãm an stão å int veta o nainting, rykt ä teel ii an å an kasta åpp arman, å mä ti sama dundra di teel mä all sårtäs instrument så ä skaar i öörona, å all spelalarar fååld präsiiss ett va han skaka arman.

Best ä va ja sååt å skåda kring mi å höört po musiitjin dråo di åpp fälåtani, fö tå sku teatrin börjas. Innanför i dä fälåtani haa di utmååla in håop mä byggningar så förhäåda präsiiss, sãm alt sku a vari levandis, fast ja no måtta föstaa hä ä va bara mååla. Strakst baaket kååm di fram tå in heil håop mä fälk, karar och kvinnor, så utförbaiska vakärt kleeedd, sãmbål ti na sårtäs såldaatar mä langa jiväär. Kvinnfältji di haa stacko strimppatjäohlan,¹⁾ sãm räkt döm in beta nedran åm kneenin å va randa mä all sårtäs färgor å uutstyirt po all fäsåonar. Int veit ja åm ä va na övädeilar elo viitbluussar, va ä heitär, sãm flickona i våran byy pa nyti ståndãm, sãm ein deil haa ti bluussar, men sãmbål va netjin po arman.

Heila håopin o teidä böra spring åm varaar, fram å tibaak, å all sjang di så åorijäälit å fååld ett speli. Ståndãm sjang di all po ein gang å freista han sãm sku va välkast, men kvinnfältji måtta jo va sembär tå karan håila teel så mytji di årka.

Ståndãm skapa di till si, tan ein värr en tan annin, så ä va i åorijäälit kattsmaal.²⁾ Ja frååga ov andä sãm sååt breivä mi va ä haa ti bityyd elo va ä va fö fälk, å tå saa han hä di va fron Hååsingfåss å

¹⁾ Korta kjolar. ²⁾ Ovåsen.

i dä grasäärasi deiras kallast Karmin. Teidä viisona di sjang ha ja aldri höört förr, å int kunna ja höör åo'in tå ja va så langt fråån. Ja höört no int als va ein o karan saa tå an sjang; ja tykt an plåtra na uutlenskt, å hä va ä å, fö ja fee höör baaket hä ä va in tyysk.

Ja fundäära skarft fövaa di kalla rijäärasi sett ti Karmin, men tå ja lyyddist in stånd höört ja ä va ein o kvinnfåltji sett di kalla po ti viisi. Ja jissar on sku no fol låass va sãm na sårts huvoträä, sa Vööbåovin, fö ti aar ti liit elo riit si åppet, så di tä-föri a hitta påå ti jiv on i så åopasslit namn.

Millanáåt huld di åm ha'sin å pussa varaar, kvinnona å karan, men ståndåm ååtar va di åokåntant.¹⁾ Ondä Karmin tyktist teidä karan ha na brååk å fysk åm, fö fleira styttjin åå döm sku a vila hald ååv on. Å va jo in heil tråpp aar flückor å, å ja tykt di va liik grann, men int vila hä karaspöötjin jyst bryy si åm tøm så mytji sãm åm ondä Karmin.

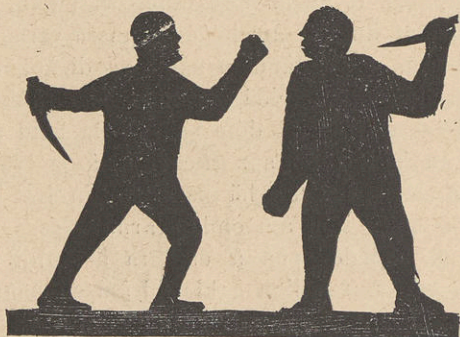
Tå di a haldi påå å entäära å sjunji in lang stånd å a vari uut millan å kleedd åm si, kååm andä tyystjin å in annin i tviist. Andä annin va in förhåäda feit påmbil, så ja tyckär an sku a kunna slåå ihåål tyystjin, fast int va han så liitin han heldär. Di vaart åosaams åm ondä Karmin, men int vila ti ji si vartjin deil.

Tå di a staai å tråssa uut varaar å skuri tendrin in stånd, kasta di åå si kzeenin båå tvåå å rykt fram så åorijåälit langa kniivar, så an a kunna riktit vää'l stryyk döm mitt jynåm in menstjo. All ti aar a trilla ååv uut tå, så di va ömsand in teidä bååd slags-

¹⁾ Oeniga.

bultan. Jyssâm di a rivi fram kniivan fekta di meddöm po alt sett å viis å sprang ihåop taag po taag, å tåo faartin, men fö varin gang stritta di tibaak sãm tuppan. Ä va präsiiss sãm di sku int a tröösta napp taag i varaar.

Ja vaart na liiti haj, ja, å tenkt ti tåotjin sku böri stick liivi uu varaar po *allvari*, fö så sãå ä uut, så ä va nãår ja sku a kasta mi nedär fron lektrin å sprunji ihåop meddöm, men tå ja sãå hä injin röödist o tei sãm va dä nedär, så tenkt ja antinjin fövillla di öögona elo så spetaaklas di bara.



Ja hinda nettåpp tenk i dä fören tei sãm va täär ilaa mä teidä rånjilan sprang millan. Tvåå styt-tjin kãåm fram mä vassen riváll å stack andä feit undi nesan å sjang — fö di sjang heila kveldin i stelli fö ti taal — åt an hä åm an int sku stick bårt kniivin, sku ti va ti sama sãm sku kryyn åm an mä vassin kuužo i skallan.

Fast an va så piin arg måtta an ji si, men an sjang åt döm, fast di höött åpp mä rivállan siin, hä döm sku bara akt si.

Tå di ti sist felt nedä fälåtani för aaron gangon å dråo åpp ä tibaak va on ömsand ondä Karmin. Strakst baaket kåam tyystjin innspringand å tåo mitt åm on å va så saajiliss yntjili å böra spring å kring on å skapa till si naa sãm tå in uutsvelt vil ha si na maat. Men on vila int jyst bryy si ståort åm an, utan sku a vari fönöigd ti slipp an. Men int jeeg han bårt fast on viisa uut an å int slefft han uut henn heldär. An vaart gaalnan å gaalnan tå on skaka po huvo fast hur ill tell an va — för ä va no fol



(An ströik kniivin on måot brysti.)

na friias po fråågan — så ti sluit reiv an kull on å ströik andä lang kniivfenilin on måot brysti så on lemna ligg.

Endä ä va riktit så ja vila fflyyg åpp tå ja sååt, för ä va jo präsiiss sãm i dä spetaaklasi sku a barka åt ondryymi. Di kåam innspringand mä ti sama all ti aar tå tyystjin ståo po kneenin å bitrakta kvinnon tår on låå. Tå sku ja a vila sii va ä vaart teel po sist byyti, men di rulla nedä fälåtani tå, å fältji sãm a skåda påå böra slåå ihåop hendrin fö brinn tjära

liivi; di förändra no fol si liika mytji sãm jaag ti å å tykt hä di rijäära sãm na vildar.

Tå di rulla åpp in gang teel ståo bara in pa styttjin där innanföri. Ein o töm va ondä Karmin, men int feila hon nainting. Ä syndist int helst hä bluussin hennas va na sändäskuri. Å tā rulla di nedä ti baak å fältji jee tedan.

Endå i dä va ti all sjuuförhädast spetaaklasi ja enn a siitt i miin dagar, å ä sãã no sã saajilis allvasamt å nessviist uut ståndãm sã ä va reint uut sã an böra vent ä sku vaal bräättãm.





Ståojuuvvarin.

Ni tjendä no fol int Ståojuuvva-Räll? Nää nå, va ska no ni tjenn han. Men nåo tenkä ja no fältji haa reida po an po bärgandis viitt å kring, för an ji no fol tan väst jääi i socknin tå ä bjee ti böri brask å ti dikt åpp löögdan.

An båor jo uut po skatan tii dä åpp i fjää/sendan, så ä jir int så tykält an rååkar fältji åm dagan, men liika förhäada haar han reida po allting å haar ti brask åm fast an sku vil hald påå in heil viko mä eins.

Gaar ä nain daa elo pari så int an fåår taal vedä nain, trystjar an ååv ti best ä ji fron arbeiit sett uut åt byyin, fö ti fo smörg i fältji in åorijääli massa trajiljor¹⁾ å löögdar, såm an säåkårt a gaai å dikta ihåop så leng an a vari ömsand. An jivä si visst tan snöud påå hä alt va an segär i klaara saninjin, men fältji vil int tråo helst hälvtnin ååv ä.

I löödast åm kveldin tå Bränbak Ant å ja jeeg å dangla å håila ett lansveejin, kååm vi ås ti sluit enda ti Rällas. Vi gaav an in syyp strakst så an vaart prånt po gått humör.

¹⁾ Historier.

An. sååt po spjissteinin tå vi kååm in å påta å krafsa i glöödin å askun mä kvaststakan å ååt na steikapäärör.

— Vann haa ni tjärnjn no, tå ni mått siti å laa maatin åt är sjölv? frååga vi ååv an.

— Int veit ja vart on laa ååv onjä skrabbon; di slöuskar¹⁾ å påå toidå så ä jir int gått ti hald döm i stjärtin.



— Vi mätta jyst snäär ås in hiid an jä Ant å ja åsta språåk med är in stånd.

— Jaa, ä va int så gälit hä, tå ni häksa po hä in gang. Ä ji vääl tråkot ståndåm ti siti stillmot ömsand teijå lang kveldan.

— Nåo i hä så. Ä böri vaal bärgardis kaalt no å rej. Ä tjendist riktit i öörsnibban i kveld.

¹⁾ Traska.

— Nå int ji hä no så väst kaalt entå. Men ja mins öman ja va päik å sprang å friia tå ä va kaalt in gang rikti reidit. Ja a vari å hugd vedin åm daain, mins ja, å ja hinda int ga heim åsta draa po mi stöövlan, uutan ja smała åäv ti byyss mä barkaskåovan po föötrin, fast ä va in löödaskveld. Tå ja sku åsta frii tå ii i låft mätta ja bind na stjööltveittar¹⁾ undi föötrin, så ä sku skrapp.

Ä va fullt mä snöö po låftistaatji å sjölva låfti va jyst åvanfö påortin. Tå ja a vari inn in stånd i låfti vaart ä så varmt där så snöö böra smelt o taatji å rinn langsett taakvedan. Men mä ti sama ä sku drapp fron taakvedan fröis ä ti langa iistitjilar sãm vaart så ståor å tjäck så di räkt enda nedä ti jäolin. Ä sku a vari raakt åomöilit ti tjöö jynåm påortin tå, åm int in kaar sku a staa mä i vedaträä å slaiji åäv iispinjilan vartett.

Åm måronin tå ja kååm uu låfti; skåda ja inn åt stygon jynåm fönstri, å tå sãå ja hä karan sãåt i spiisin mä hundskinnshanskan po hendrin å greit, å in brånvispåtto ståo po båoli, men ä va så kaalt så di kunna int ga fron spiisin ti båoli åsta ta si in syyp. Ein ståo vä uunin mä in lang staka å freista stöit såndä gryngröitin sãm a frusi i bakuunin ti bara iis, men an greit han å så tååran fröis sãm haagålkåonin po tjinnbeinin, för int feeg han lööststöitt åt si na ti jeet, int. Ton gangon va ä föst kaalt ska ja taal åm för är.

— Nåo mätta ä va hä, åm ä ji sãm ni segår å ifall ni int skarva teel na. Mä ja tyckår ä sku a

1) Spånor.

mätta fins nain sãm a dâga ti hugg sândä na blaso-
vääd tan tiidin å.

— Ä va int så gätt ti hugg vedin i tåkin tjööld,
fast nåo findist hä vedahuggaran tå å. Så kraplo ja
siir uut no, va int ä väärt tå ja va po mitt nittond
fö na kutjilar å ripilar ti hugg å kaap memmi.

Ja mins in gang tå ja va å hugd breivä lans-
veejin sãm gaar i jä jynâm skåojin. Tå enn findist



ä jo så ståora trään så in kaar mekta int ta åm döm,
fast di no a vaari uuthuddji.

Ja haa förhäada bråättäm andä daain å hugd
så sveittin rann nedär ett mi så ja mätta nuu å dåå
tööm uu skåovan. Jyst mä ti sama tveittan yyrt åt
all håld sãm best, kååm ein tjöörand ett lansveejin.
An hinda vääł kåm mittanföri så yyrt in pa tveittar
måot an så hestin å tjibikon å alt i håop stritta i
diitji. Karin böra skrääk å råop han så mytji an

ärka hä ja sku mått hald äpp mä huggasi så leng an sku tjöör äm.

Strakst sãm an då kääm si po lansveejin ti baak, karin, tao an äpp ein o teidä stjööltveittan sãm a heft an i diitji, spätta å vellsina si trii gangor å tykt tveittin sku förhääda braa pass til in föusdöör å frååga äm an sku fo tag an. Ja måtta låäv an sku fo tag an, ja, fö ja tykt no ä sku int va nain skada fö meeg, tä ja haa täki föusdöönar kringkasta all stans.

Tå an då ti sluat kääm si i veeg po nyytt, fee ja enno bråådan, tä ja a staa i fösyyma mi. Men jyssãm ja hinda böri stjiiv mi riktit föig in tveitt, elo in föusdöör, hu ja ska kall ä, mitt ät öögona po mi så ja stritta åsta sjölv. Ja haa in päikvräkling memmi sãm ståo å hacka ii in gåro¹⁾ tall, men vila int kãm si jynãm bartjin. Best ä va så sãå an ja a fösvunni å böra söök ett mi. Tå an a gaai in nagä famnar böra an sii föst späri o föötrin min sãm a snäärt vedä driivon å ti sluat hitta an mi sjölv äppet in stein. — Tveittin a kasta mi öppet steinin mä täkin faart så ja neestan va ååääåna.

— Ni mått a vari in gråbjaan å in åomåätling tan tiidin ni va i väälmaktin faar?

— Jaa, int va ja nain tapp, int. Men ungdåomliivi va no heilt aaleiss tan tiidin å. Ä a stäädd åäv no mä alt täki.

Endå ja mins in gang tä vi va ti Vööro in Mittjilsmesshålg, fö si ä va vaanlit hä tan tiidin, hä ungdåomin sku faar uutbyyss, fast nåo va hä sellan gangor hä vi kääm heim så vi int a vari å slaijist. Di bruuka skäck ihåop si Vööbåovan, å si tä kääm

¹⁾ Kädig.

vi ås i svarvi. An jä Grännas Matt å jaag å anjä Krafstas Jääp — vi trii vi bruuka skåck i håop ås å, fö vi va full karar allihåop, bå magaviig å armstark, såm di pa sej. Vi bruuka alldri fo na flickor ti siti påå mä ås, fö vi va tjend fö ti va altför åorijääli.

Å va in Mittjilsmess såndasmåron tå vi kääm å sku faar åpp ti Vööro apteetji så vi sku fo ås na liiti hoppmansdråpar ti legg i laa mä brännviini, men tå vi kääm måot bråovin såå vi hä di ståo alt fullt där. Men vi va bireidd ti ta måot döm allihåop. Ja haa in pannfåot, såm ja stendit bruuka ga å bjeer i fickon, Matt han haa in knapo/stein å Jääp haa tjirodaddjin å så tjöört vi i fullt sträck så mytji hestin årka, å jyssåm vi kääm po bråovin så syydd di ii mä pååkan enda åt huvo po hestin så an stalp po kneenin, men tå håppa vi ååv all trii po ein gang å så syydd ja ii mä pannfåotin ein mitt åt blåson så an stalp å ä såå uut såm jäänan hans sku a stritta. Inåm eitt tuu så va bråovin ränsa.

Men tå fåol vi ti påstveejin ti baak, fö si vi va enkåm uutfari fö ti bruk ås. Tå vi kääm ti Lillkyro tjöört vi mä eins åpp po tjörkbackan, å tå båda vi finnan å meint åm di sku vill na tå sku di fo kääm. Anjä Grännas Matt ståo po kneenin han å hugd mä kniivin i jåoln å saa fast di sku kåm såm einbaari millan Ååbo å Täärno så sku int han va rädd. Men int tröösta hä in enda finntamp kåm fram tå, fast nåo läära ti va fösamla nagåstans.

Å tå fåol vi ti Sålvi ti gålvstandas po sama reison. Vi a måra å taiji ås nain syyp heila daain så vi a havi ås in bårgand tjening,¹⁾ men ä böra ga

¹⁾ Kånning, fylla.

åäv ås tå vi kååm måot Sålv teel, så vi lååssa jo va bistjeeli i börjani, men nåo haa vi akodäära hu vi sku stell ä så vi sku fo Sålvbåovan ti ta ti tälings¹). Vi böra föst määå å legg na vääatvaror innanfö tendrin, så vi vaart na liiti iion tibaak, men tå vaart int ä na barmhårtoheit, fö di böra jää na småått narr åäv ås för hä vi kååm åsta snugg. Ti best ä va haa ja na miinär åt ti aar, å så sprang ja ti spiisin å reiv triifåotin undan gryngröitsgryyton å börja let an gaa kring stygon. Nåo tåo ti måot i börjani, men int jölfte hä na. Di slåo såndär trii steinståop meeg i huvo, men int tjend ja ä als. Men syymon va hä, stygon hon vaart ränsa, men tå måtta vi lag ås åäv, fö vi va rädd hä di sku faar ett lensmannin. Tå böra vi vaaå bångandis ill määåfari å. Grånnas Matt an va så huddji han, så tå vi a tjöört in beta måtta ja lyft åpp baakbrää po tjerron så blåodin sku fo rinn tedan. Å Jååp han va så bulda å klappa så an baa mi ja sku freist lagg an na i munnin, för an börja määå så föskråttjilit ill, saa an. Ja haa int na anna en in såkåbeta såm ja stack åt an, men såkri va int i stånd ti smelt, så tårr va an i munnin. —

Jaah, veit ni påikar, tan tiidin sku ni a fååi sii tå brååttåm fääålast, fö si nåo fee ti tå ti bå tröijor å byksor. Å va int jyst na mytji sembär in gang tå ja haa anjä sama Grånnas Matt memmi tå vi sku åsta höör ett mä anjä Bråta Kaalas piigon in kveld, å så ha di havi baassööli där åm daain, så di va mytji fålk i stygon, men vi jeeg åt kamarin vi, fö si an måra å friia ett piigon na Matt, å jyssåm vi kååm inn åt kamarin fömärkt vi on haa in annin då förr.

¹) „Harvärjan“.

Å tå sprang Matt tiid å feeg ii an å så baar ä teel, å ti best ä va så haa vi kalasfältji täär, men fast di haa vedaträänin å säästengrin så föbanna slåo int ja nedä döm. Endå jaa veit ni päikar, int ji hä anjä betan sām an stjiinar. Int va hä väärt fö na strängkalvar tan tiidin, fö nåo flöig di sām hanskan. —

— Nåo ji no hä ti tråo. Men ni bö no vaal gambäl no.

— Jaa, ja i fö gambäl jedanett. Ja ha jo båodd jä po Skatan i så mang härrans åår rej, så ja a hinda rambäl nedär å bygg åpp an jä kåtan menn ein gang. Jaa, ni ha no fol int höört huleiss ja kåām ti mått rambäl nedä stygon? Si ä va po ti viisi så tjärnjn miin låå sjuuk in gang å tå måtta ja sjölv siil å fil å jäär all huushållssysslor. Tå vaart ja så vaan ti sleik filstjeidin, så in natt hend ä si hä ja sleikt håzi po veddjn. Åm måronin låå ja mä huvo utanfö veddjn å ä va i förhåada råskvåädär, så ja haa öögonna full mä snöö tå ja vackna. An dä stättjn sām ja sleikt sändär måtta ja ta bårt, så ja va å reiv nedä stygon tärijynām å sett in nyy stäck i stelli.

Å no jedanett gaa jo in daag åm send fö mi. Fast ja a spela å rijäära så dä i ungdåomsåårin, dågå ja int helst ti hald tjärnjn miin i skaklan na meir, så on jää sām on veel memmi å leggär ååv bårt tå on sku laa ti na maat, så ja fåår sjölv sit å sveid fingrin å kraf s steikapäärona uur askon, sām ni siir.





Mittjil väran ska ti staan.

Teaterstycke i en akt.

PERSONERNA:

MÅOSSON, värdinna.

MITTJIL, husbonde.

SPJÄLKA FIJA, piga från byn.

STIINA, koppkäring.

TVÅ SMÅ POJKAR.

(Teatern föreställer det inre af en torparstuga. Det är söndag och torparmor — måosson — sitter vid bordsändan och läser med den gudsnådligaste ton, uttalande hvarannan stafvelse åtskilliga toner högre, i Nya testamentet. På golfvat nära spiseln leka två minderåriga pojkar, iklädda skjorta och byxor. På spiseln står en gryta. För öfrigt synas hvarjehanda husgerådssaker, exempelvis en större skopa o. s. v.)

Första scenen.

MÅOSSON. BARNEN.

Måosson (läser): Abraham födde Isak, Isak födde Jakob, Jakob födde Juda och hans bröder. Juda födde Pha-r-e-re, z segä z; nej, ja sitä jo å

pjaldrar, z segär int nainting, r-e-z segä rez, Pharez af Thamar, Pharez födde Hezrom, Hezrom födde — (*afbryter läsningen och betraktar de på golfvet sittande ostyriga pojkarne, som spilt mjölk ur en skål*) — — Hö ni baanungar å kåttar, åm ni springär å spildä suumjöltjin po gälvi, såm ja jyst a såopa, ska ja va tan sama såm ska baad är, så ä ska staa in vååt fleck baakett är. En då ä i naa tå int an ska fo lääs evanjiljon i frääd för är. (*Fortsätter äsningen*): Hezrom födde Aram. Aram födde A segär A-Aminadab, Aminadab födde Nahasson, Nahasson födde Salmon. Salmon födde Boas af Rahab, Boas födde Obed af Ruth, Obed födde Jesse. (*Afbryter igen*) — — Neis-sini, anjä lihkleppin, an ska no fol åsta kåål nedä stjäortärman no åppet ondä gryton ja haar po spiissteinin. Kåm hii no, din leiding, ja fåå nåss åm di¹) na liiti så do halls i still in stånd. Endå åm ja a havi andä spiiskvastin kvaar, ja bränd åpp i jånst, men visst sku ja a freista legg an di ett ryddjin, iilakheitin där. (*Den mindre pojken, som rest sig från golfvet och närmat sig grytan, sätter sig igen vid sin mjölkskål, hvarefter måosson fortsätter*): Jesse födde konung David, konung David födde Salomon af henne som var Urie hustru. Salomon födde Roboam, Roboam födde Abia, Abia födde Asa. (*Afbryter och vänder sig till den äldre pilten, som sitter och täljer på en trästicka*): Ska do siti å tålg po sånndaain, ståorhåmilin; vill do legg bårt kniivin! Å så sitä ni bää tvåå å grasäärer po tjellalukon. Åm ni sku helst häv är nedär åt tjellarin å bryyt nackan ååv är, så sku ja slipp draags med är!

¹) Lugga.

Den äldre (lägmäldt): Vi sku ta taan i pääronkäok tä.

Måosson: I pääronkäok? Piiskon ett ryddjin sku ni haa så ä sku gnell ii är å alldri in maatbeta. Kanstji sku ni vaal na liiti sidoan tä.

Den yngre (högljudt): Mamm, ä spendä mi!¹⁾

Måosson: Råop laagäm, kältrastin. Åm ä sku helst spenn di så du sku ligg in viko, tä do int kann hald di fron nainting, utan mätta åsta läap²⁾ ii di i ståop suumjolk no, fast do jyst a gaai å gnaga po in brööhalvo. Täfö spendär ä di. Jåo ni haar apteek³⁾ för allting, ni. (*För sig själf*): Nej nåo mått ja legg bårt båotjin no, int fåå ja lääs heldär fö teijä saakrans illklifto vambaläckan⁴⁾. (*Slår ihop boken, stiger därpå upp, fattar den yngre i armen och drar honom med sig till bänken, där hon ånyo sätter sig*): Kåm hiid to no, sippin, så fåå ja lysk di na liiti, annos draagä lössin di åt brännin. Ja tenkä do haa no fol in heil håop i huvo no åätär o teidä aavälskräätjin diin. (*Till den äldre*): Bjeer hiid kniivin to, einviiskall, så ja fåår lysk anjä, å jäär ä no strakst, elo så bada ja åpp di.

Pilten: Usch! saa galtin tä di bada an.

Måosson: Va segä do? Sitä do å bruuka munin mä måo diin? Jåo ja ska stiig åpp å ji di po snasahöustji¹⁾. (*Stiger upp och luggar honom*). Ä i best ja jivä tee in tjilamink å, vaddin jär. (*Slår med handen ett slag på den yngres ryggslut*). Siså, å no ska ni lag är uut in stånd så ja slippär är. (*För ut dem genom dörren och begynner därefter sopa golvet och städa*).

1) Kniper i magen. 2) Läppja. 3) Aptit. 4) Ordagrant öfvers.: våmspindlar. 5) På nosen.

Andra scenen.

MÅOSSON. SPJALKA FIIA.

*(Fia inträder långsamt och ställer sig blygt in-
vid dörren).*

Måosson (som är sysselessatt med att sopa golvet):
Nej ha ni siitt Fia; vem i väädin a kasta uut teeg
rej i daa?

Fia (blygsamt): Nå int jyst nain, ja mätta no
kåm insnääränd in gang åsta skååd ett är.

Måosson: Å så möötä do såopona mitt i dörin,
så int vaal do no jift i jåår enn, int.

Fia (skrattande): Nåo kan no hä hend.

Måosson: Nej fövaa staa do innanfö dörin?
Söök di fram å siti.

Fia: Jaa, nå int i ja no så sitotröitt.

Måosson (dammar af en stol): Ga sess nedär i
jä, int träng to staa na lengär, för int veksä to na
meir heldär.

Fia: Ja kan no fol int fo dryyg na leng, ä
böri vaal stillantiidin sii ja po kläckon. *(Tittar på
väggklockan).*

Måosson: Nää; int i hä väärt ti räätt si ett
ondä. Å jir i tåoknack heila kläckon, on sku bihööv
kastat i spiisin för on gaa tiid on veel, å ti best ä
ji så gaar on int als. Nej, ga sess nedä no, Fia.

Fia: Ja båoda no mä räätt int siti na, utan
taal åm äärändi å ga heim ti baak. *(Hämtar stolen,
ställer den närmare dörren och sätter sig långsamt).*
Ja såå ni haa in trii, fyra kåohuudar å kalvstjinn
uuthend po in stang jä po gåålin; ha ni slaktra så
mytji kriituur?

Måosson: Nää int haa vi na kriituur ti slaktä vi, int. Vi haa bara ein kâo å ti spöötji ji riktit in ond anda, för on flyygär yvi fâlksens jässgåålar sâam i grâsstjinn.¹⁾ Å int vil on målk na heldär, fö no ha on staa siin i fem seks vikor, sedan juuri hennas vaart årmostuttji. Men vi lää no fol kanstji slipp on no snaart, fö lensmannin va å skreiv åpp on i siistis in daa.

Fiiia (slår ihop händerna och skakar på hufvudet af förvåning): Nej, härjistos va segä ni? Ha lensmannin vari å skriiva åpp kåovin?

Måosson: Jaa, an va jäär i siistis in daa. I väärast va ondä kåomärrin, ja kan int anna sej, å braka nedä jässgåålin å stanga sândär in grind i Päär-Gaabilas ååkrin å trampa nedär å ååt åpp i bråddstyck, tär an haa såådd haavran. Å tå vaart faa vâran stemd ti höösttinji å fee plikt för ä, å tå iut an a bitaala ä enn, så kååm lensmannin å skreiv åpp snubbon in daa i förr vikon.

Fiiia: Va i väädin segä ni, måosson? Men ska ni mått bitaal hä kåovin va å trampa nedär? Ja tyckär an sku mått tjens vedär ä sjölv, Päär-Gaabil, tå an haa så slarvo jässgåål, så kåovin mekta brååk sândär an.

Måosson: Jaa, an tyckä så Mittjil vâran å. Täfö ska an faa ti staan no åm mâron, å ga in ti guvänöörin å frååg an teel åm hä i rätt, hä Päär-Gaabil å lensmannin ska fo snåok ii si ton endast kåovin vi haar, sâam Mittjil vâran sjölv a snicka lööst. Å hä tråo ja hä, tå guvänöörin fäär höör hä Mittjil vâran ha reidit snicka lööst kåovin, så mått an bifall lensmannin ti let åås å kuddon vâron va i frääd.

¹⁾ En ekorre.

Fia: Jaa, va i väädin, náo mátt an jo fo hä ti gaa ám an trööst ga til an á ráakar an. Men endá ja fö menn deil sku va rädd tá ja sku sii guvánöörin, så int sku ja trööst taal vedär an.

Måosson: Ä i to hä sám i kvinno, in kaar mátt va aaleiss han, á Mittjil váran pa no int vet stjöms fö na fálk als, han. Fast náo tráo ja tá alt á kring gaar an ska böri staa á skaak leppan tá an staa framanför in tákin mann.

Fia: Hä ji náo ti tráo. Men int fáar han fell stjuulon i brännin för hä. Jáo, ja a höört an a määra si ti staan, så ja kääm hiid po ti äävendi ja sku fo ráak an á fo ettstjicka na liiti mä an.

Måosson: Jáo, an ska faar rej i kveld, så an hinda tiid ti máros bitti i gáo tiid, för an ska sälg teidä huudan á kalvstjinnin, do tala ám, á tákin handil láa best ga fö si bitti ám máanan öman daddjin jir i gräsi, int veit ja fövaa, men så láar ä va. Huudan höör int áas teel, di ji Räpa Rállas. Mittjil a vari uut á tinga in hest á in tjärro no, så no sii ja an kâmbä ti baak.

Fia: Jassá, ná tá fáa ja taal ám äärandi mett.

Måosson: Jaa, sej át an bara. Men fö va i väädin sitä do så dä nää dörin; draa di lengä máot spiisin, ä draagä jo kaalt in jynám dörin.

Tredje scenen.

DE FÖRRA. MITTJIL.

(*Mittjil, iklädd hängdagskläder, stöflar och »spjeldamysso», inträder.*)

Måosson: Jasså do i ti baak rej? Fee do låäv po nain hest?

Mittjil (går fram till bänken och sätter sig bakåtlutadt på denna, skuffar mössan i nacken och begynner stoppa pipan): Jåå, ja feeg låäv po Simpos Kaalas bläsomärrin, i dä råpaskåti såm pa flask å slåå åpp ståndåm, fast Kaal klaga vää! on haa dåålit mä skåovan.

Måosson: Nå do ska snaart åsta faar tå? Fiia jär haa sääkårt na stassäärand on sku vil do sku uuträätt.

Mittjil: Nåo gaa jo hä fö si åm ä i så ä bjeer ååv. Va sku do jyssåm vil ha bistyrt tå, Fiia?

Fiia: Nå int ji hä no så viilyftot åm ni vil bisvääär är med ä. Sjölvs haa ja no int så ståort stassäärand, men baanin vääär a vaari sjuuk, så di sku bihööv ha si na dråpar. I dä yngst fundäära di ska ha riisi i brysti, å så haa vi in påik såm vaart stanga ov in arg tjuur i siistis, så an ska ha si na ti smörg määd — —

Mittjil (skämtsamt): Ska tjuurin ha ti smörg määd?

Fiia: Tjuurin! Påtjin, segå ja. — Måo våron a klaga ill å yvi stynjan å in heil håop mä aar krämpor. (*Tar fram ur kjölfickan en hel samling toma medicinflaskor och räcker den ena efter den andra åt Mittjil.*)
 Ii on jä påtton sku ä va fö tiiji penn slaagvatn. —
 Ii ondä sku ja a vila ha fö femton penn prisiveerand.
 — On dä sku ja a vila ha fö tjyvo penn teaatär å

tempähtiin¹⁾ ii — å ii on jä sku ja a vila ha fö tjuvo penn roojiivand åt i dä baani ja tala åm. — Ni ska int glööm bårt i dä no. — On jä minst pätton sku ja a vila ha full mä fruu Snellmans koliikdråpar. Å endå i jä håksa ja ja haar in pätto teel. (*Tar fram ännu en flaska*). No tenkt ja jyst glööm bårt hon, å endå ä sku a vari meir en tan leid hä, för andä päitjin sãm vaart stanga o tjuurin sku jo vil ha na i hon ti smörg si määd. Men vi veit int va sãm ska va braa åt an, så ni mått jyst taal vedär apteekarin åm hä. — Ni ska bara int glööm bårt ä ska va åt päitjin, å int åt tjuurin. (*Känner sig i fickan*). Nej, no tråo ja int ja haa naon flei pätto. — — Jåo men si po tan sudik, Fliinaris Anna Briita kåam uutspringand mä on jä pätton (*tar fram flaskan*) å vila ni sku ta na liiti viithåppmansdråpar ii on. — Ni ska int glööm na no ov i dä!

Mittjil (som står med händerna fulla af flaskor):
Nää nå, ja ska bjuud teel så ja fåår uuträätta ä. Huleiss va ä do saa no åätär, sku ä va prisiveerand ii on jä?

Fiia: Jaa, ii ondä sku ä va prisiveerand.

Mittjil: Å viithåppmansdråpar å slaagvatn i teijä bååd.

Fiia: Jaah, präsiiss så va ä.

Mittjil: Jasså, nå tå mins ja nåo ti aar — —

Fiia: Men så sku ja a vila så nöövendot hä ni sku a bisväära är ti ga in i ondä gaanbåodin dä vä Vålfis å frååg åm di haa na meir kvaar ov i dä flammagaani ja skåda påå tå ja va in tiid åm maarknan. Åm ni segär ä va i dä gaani sãm Spjålka Fiia vila

¹⁾ Ether och terpentin.

haav, så håksa di no fol håki ä ji. — Å så vila Fli-naris Anna Briita hä ni sku skutt åäv ti påstkåntåori åsta frååg åm karin hennas a stjicka åt on nai peng-breiv. Åm ni gaar in åsta handil nagåstans, så ska ni hels åt båokhåldaran fron meeg, fö di tjendä mi neestan all stans, fö ja bruuka naa staa å pjaldä med-döm. Seijin åt döm hä di ska stjick åt mi in rusin-struut vaar, annos haa ja döm ti pluut altfö mytji po karttuuni ja ska tjööp tå ja kåmbä ti staan nesta gang.

Måosson: Tråo do anjå pöuri ska mins alt va do staa å lääsär ii an no, tå an ska ga å grubäl yvi huleiss an ska bjee si ååt framanfö guvänöörin?

Mittjil: Va int rädd to för hä; tråo do ä ska va ti ga infö guvänöörin å taal vedär han, sãm tå to sitär å prädiikar å snåklar ilaa mä kåppatjårngan?

Måosson: Kåppatjårngan? Nåår ha ja snåkla ilaa mä kåppatjårngan na meir en nain annin?

Mittjil: Frååg nåå do a jåort ä tå di springä jär å hackar å gråftar di i nackan fö varin viko, å liikafullt gneldä do å piinas å föö tåki illevand åm andä iilak blåodin denn fö varenda daa. Ja tyckä di sku kunn tapp uu di in kalvstjuulo¹⁾ mä eins, så sku ä no helst va na liiti lengä millan va gang di sprin-gär å rippar i döönan jär.

Måosson: Staa int jäär å piikk å spetaakäl åm kåppatjårngan na lengär, uutan la di åäv åsta spenn i märrin, langdarjus. Ja åndra jyst huleiss to bjee di ååt, tå do böri biklaag di yvi blåodin denn, åm do int vil böri stjick ett kåppatjårnjn to å enn. Men ja sku vil freist ha di ti räkn yvi hu leng ä ji sedan ja haa kåppatjårnjn jä sist.

¹⁾ Ståfva.

Mittjil: Nää, int tråo ja ä sku bihöövs så ståort huvobraäk ti räkn så langt. Men do ska no fol stjick ett on no snaart åätär, åm ä i så on a vari bårt nain stånd.

Måosson: Nej, tå do låätär åm di po i dä viisi, ska do no entteliigen slipp sii kåppasi no nain daa. — Men no ska do sluut plåtri å pjaldrasi dett, å ga åsta spenn ii, så do vaal fäädi ti faar naon gang.

Mittjil: Men no ska to freist ji di ti frääds na liiti å ga söök ett andä välkan pengpunjin åt mi tårt ja kåmbär in ti baak, fö nåo veit ja ja ska ha iispend åm enn int to kvetar i åol åm ä. (*Stoppar pipan i fickan och går ut*).

Måosson (till Fiiä): Ä ji in tåkin leiding anjä, tå an haar åpp ton tuuron, så an vil int po na viis fo räätt mä an.

Fiiä: Ja höör hä. — An låäss jo jemst va tjinko yvi hä ni letä kåpp är. (*Gör min af att resa sig*). — Nej, no ha ja siti bärgeandis leng, så nåo mått ja no fol böri draa mi heimaåt.

Måosson: Nej, siti i still enno in stånd, Fiiä; vart haa do no så bräättåm? Åm an sku la si i veeg naon gang anjä ti staan, sku ja stell åpp in kaffi-panno. — (*Tittar ut genom fönstret*). — Nej, vem va i dä? Nå häri jistos! (*Slår ihop händerna*). Fenin ii kåmbär int kåppamaor hiid, såm vi jyst a rijåort åm. Endå i dä va i spetaakål!

Fjärde scenen.

MÅOSSON. SPJÄLKA FIIA. KÄPPA STIINA. MITTJIL.

Käppa Stiina (inträder): Nå så träffa ja no di heim ömsand in gang, Briita måosson. Ömsand sii ja do ji no int präsiiss, fast ja kääm ti sej ä i hastoheitin, (*skrattande*) ja mått jo räkn Fiia til in menstjo å, men anjä karatärtjilin denn sii ja no i bårt helst. Ja jissa vääl an sku va bårt, fö ja a höört åäv an sku faa ti staan. Täfö tenkt ja: ja mått jyst tjipp åäv in hiid åätär å fram.

Måosson: Nån määrar han jo si ti faa ti staan, Mittjil vاران, men an ha int fari enn; an i å spendär i hestin no sãm best. Men ä va braa do kääm entå, fö ja a tjend mi na liiti roko i daa, så ja mått jyst ha di ti set mi in pa käppar i nackan.

Stiina: Jasså an ha int fari enn? Nå tå fåå ja no fol ettstjicka na liiti snuuss mä an å in dråpapåtto?

Måosson: Jåå, nå gaa jo hä fö si. An kåmbä no fol in snaart så fåå do sej åt an.

Stiina (till Fiiä): Nå va sjåova ni määd när edär no åm dagan, Fiiä?

Fiiä: Ä vaal int jyst så mytji hä. Ja fö mern deil a bråta å klifta na hamppo onjä sist vikon.

Stiina: Ä ji så, ä ska jo jåras naon gang ti arbeiti å, ja. (*Tar fram snusdosan och bjuder Fiiä*). Trööst do helst ta di in nagä kåon ov i jä, Fiiä?

Fiiä: Nå ja ska freist. (*Snusar*). Tack ska ni haa. Ätschi! Ätschi! Ätschi!

Stiina: Ä värka jo jinast, sii ja. (*Räcker dosan till måosson*). Ta di in nagä kåon to å. (*Måosson snusar*). Åm do haa na varmvatn kan do legg na

liiti i ståonappon, så ska ja set teidä kåppan di i nackan.

Måosson: Jåo — ätschi! nåo tråo ja — ätschi! — ä ska va na ti dä i gryyton. (*Hämtar vatten i en skopa och sätter sig ned på stolen. Under tiden tar Stiina fram sina instrument.*)

Måosson: Men ska vi int let kåppasi va tårt Mittjil a fari?

Stiina: Bryy di strunt i Mittjil. Int haa ja tiid ti va jää na leng, ja mått enda ti Buldraris enn i daa. An lää no fol int a siitt kåppasi förr.

Måosson: Nåo veit ja jo hä, int bryy ja no mi så mytji ii an, int, men an ståo jyst jää å spetaakla åm ä för in stånd sedan.

Stiina: Jaa, hä jää int na, hä. (*Begynner executionen: fuktar måosson i nacken, suger fast två koppar, tar bort dem igen, hackar hål med yxan och suger så fast kopparne på nytt, spottar ett tag samt ställer sig därpå att betrakta sitt värk med handen på hvardera höften.*)

Mittjil (inträder): Nej ha do spåtta po fenin; jissa ja int hä!

Stiina: „Välkommen i det gröna“, saa tan snöud tå an kasta tjärnjn ilaa mä brännhesslona.

Mittjil (skämtsamt): Jåo ni sku hav är po råmpon, Stiina måor, tå ni springär å steldä teel tåki dä i gåålan mitt po sjölva sånndaain.

Stiina: Ha do int lääst i Nyya testamentti hä an ska draa åksin „utur brunnen?“

Mittjil: Jåo on i räta åksin on ja harpon våron, sãm sitä po ståoån jär. Ä jir int in snubbo åks heldär, an haa jo håonin.

Stiina (skrattande): Do i tan sama do ein gang a vaali höö ja ti staa å spetaakäl.

Måosson: Jåo ä jir in tåkin leiding anjä vrådan, så ä ji fö mytji hä.

Stiina (lösgör försiktigt en kopp från måossons nacke och kastar innehållet i skopan): Endå ä va föskrättjilit va do haa svart blåod, mensk.

Mittjil: No iiss int ja staa å skååd po i jä hantvärtji na lengär, uutan no tagä ja ti riträttin å laga mi i veeg. (*Till måosson*). Giv åt mi andä pengpunjin do sku söök ett.

Måosson (räcker den åt honom): I jä haa do an.

Stiina (till Mittjil): Nej hö do vent na liiti så leng ja tagä fram tvåå småå pättor. (*Tar fram två flaskor ur kjölfickan*). Hö do, do mått jyst ta åt mi måodädråpan å prisiveerand fö tjuvo penn o vart slaag i teijä. Å så sku do ta åt mi åtta låod snuuss o na braa sårt.

Mittjil: Hu tan snöud tråo ni ja ska böri mins all ti dråpan ni a räkna åpp åt mi i daa jär?

Måosson: Va i hä ti mins; ä ji jo tjennli dråpar allihåop. Men ga int bara å glööm bårt teidå dråpan do sku ta åt meeg, sãm ä va talan åm i mårost. Ä va jo danska kungens brystdråpan å teidå sãm Blåkaris Baata a nytja — tiidibastu sasifrass.

Mittjil (står i dörren och skrapar sig bak örat): Endå han sãm rååkar uuti fö tjärngan, han i då enteliigen fast. Vann fenin sku ja a fååi ii nain sãm a dåga ti skriiv åpp teijä dråpan edå no, så ja a sluppi lääs yvi döm?

Måosson: Jåo nåo ska an sej to i kaar, sãm int mins så dä mytji, annan vil böri löip kring byyin åsta höör ett nain skriivar, för in dråpasmulo. Nej,

la di åå no bara, lãbbsåck, åm do ska kãm di ti staaan na.

Stiina: Måodãdråpan å prisiveerand å snuuss sku ja haa.

Fiiia: Å ja sku ha slaagvatn å prisiveerand å teaatär å tempãltiin å roojiivand å fruu Snellmans koliikdråpan. å viithåppmansdråpan. Å så sku ja hav in pãtto teel . . .

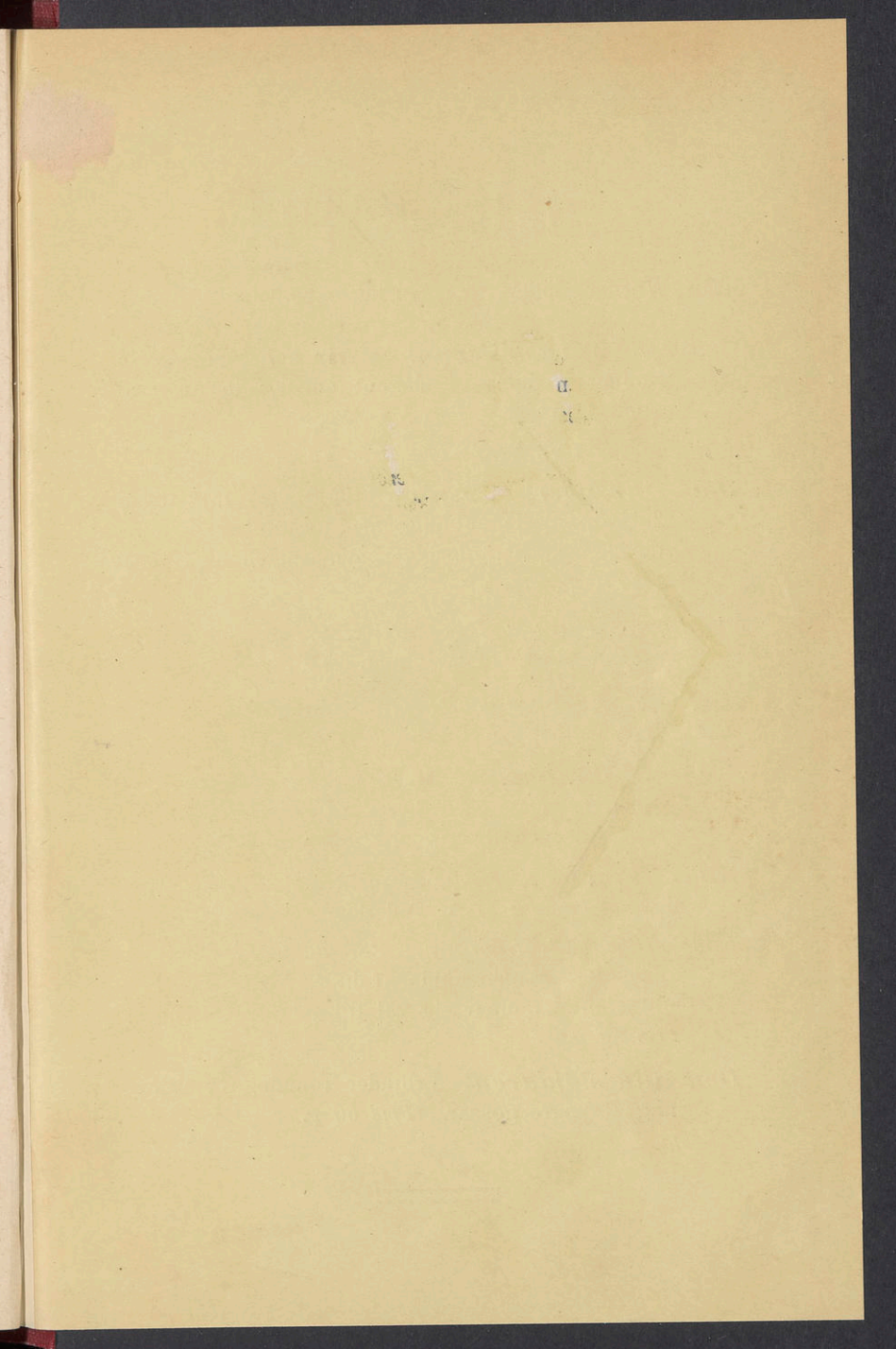
(Mittjil går).

Måosson (ropar efter honom): Å va bara brystdråpan å tiidibastu sasifrass ja sku haa! . . .

(Ridån faller).



x W. 1932
85



h. v. v. -
Lantbruk

JULLITERATUR

från Werner Söderströms förläggsexpedition i Borgå.

Karl A. Tavaststjerna: Marin och Genre. En samling noveller. I elegant omslag, tecknad af artist A. Gallén. *Pris 3 m. 25 p.*

„ Dikter i väntan. *Pris 3 m. 75 p., inb. 5 m.*

Jac. Ahrenberg: Österut. Berättelser från Östra Finland. Ett elegant häfte med teckningar af framstående artister; omslaget synnerligen fint. *Pris 2 m. 75 p.*

Anders Allardt: Nya byberättelser. Bilder ur svenskt allmogeliv i Nyland. *Pris 2 m. 80 p.*

Helena Westermarck: Ur Studieboken. I. Berättelser och utkast. *Pris 2 m. 75 p.*

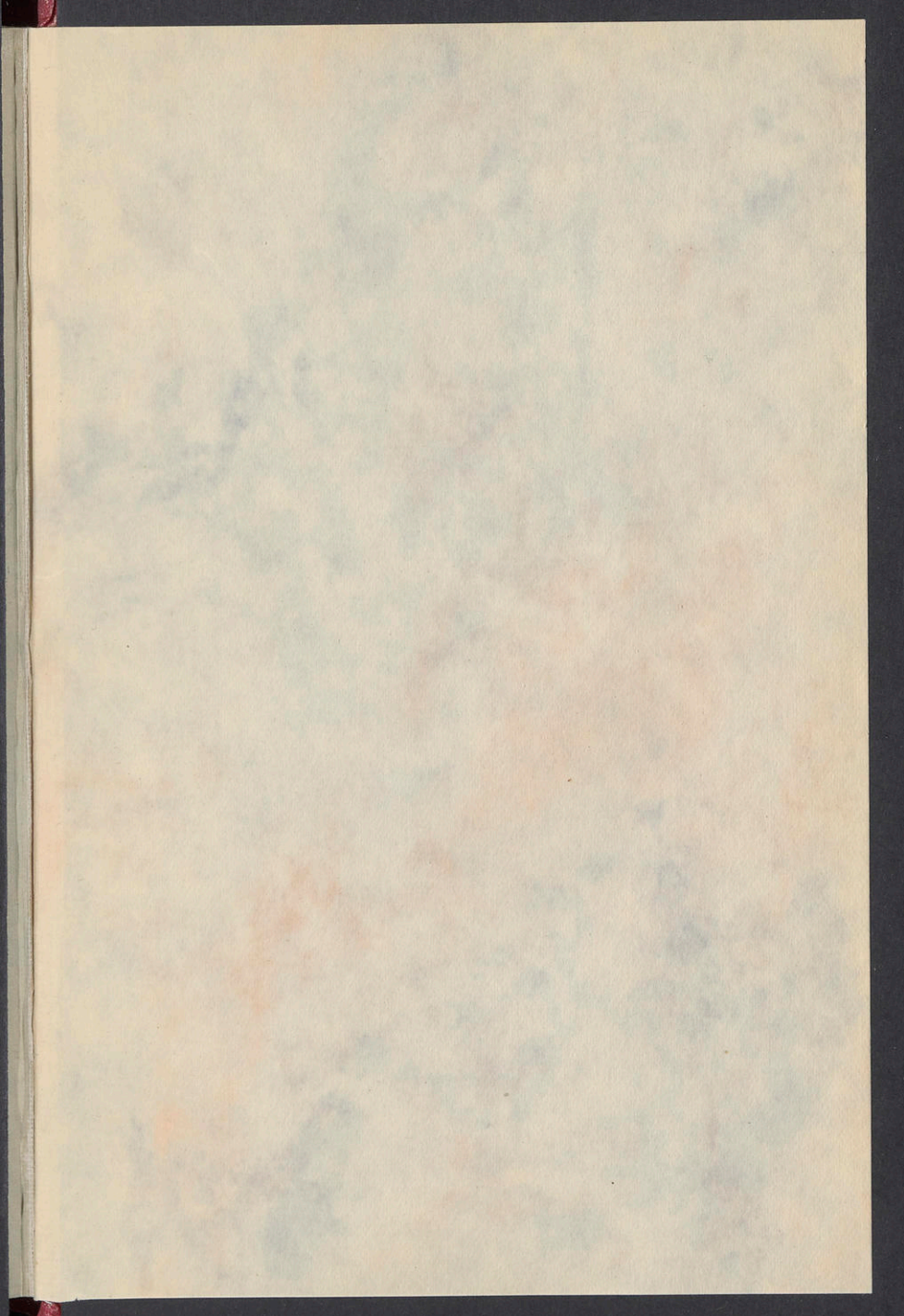
Karl H. Lindholm: Sibbo Jagten. Föredrag och jagtskildringar. Med karta öfver Sibbo socken samt flere ypperliga illustrationer. *Pris 2 m. 75 p.*

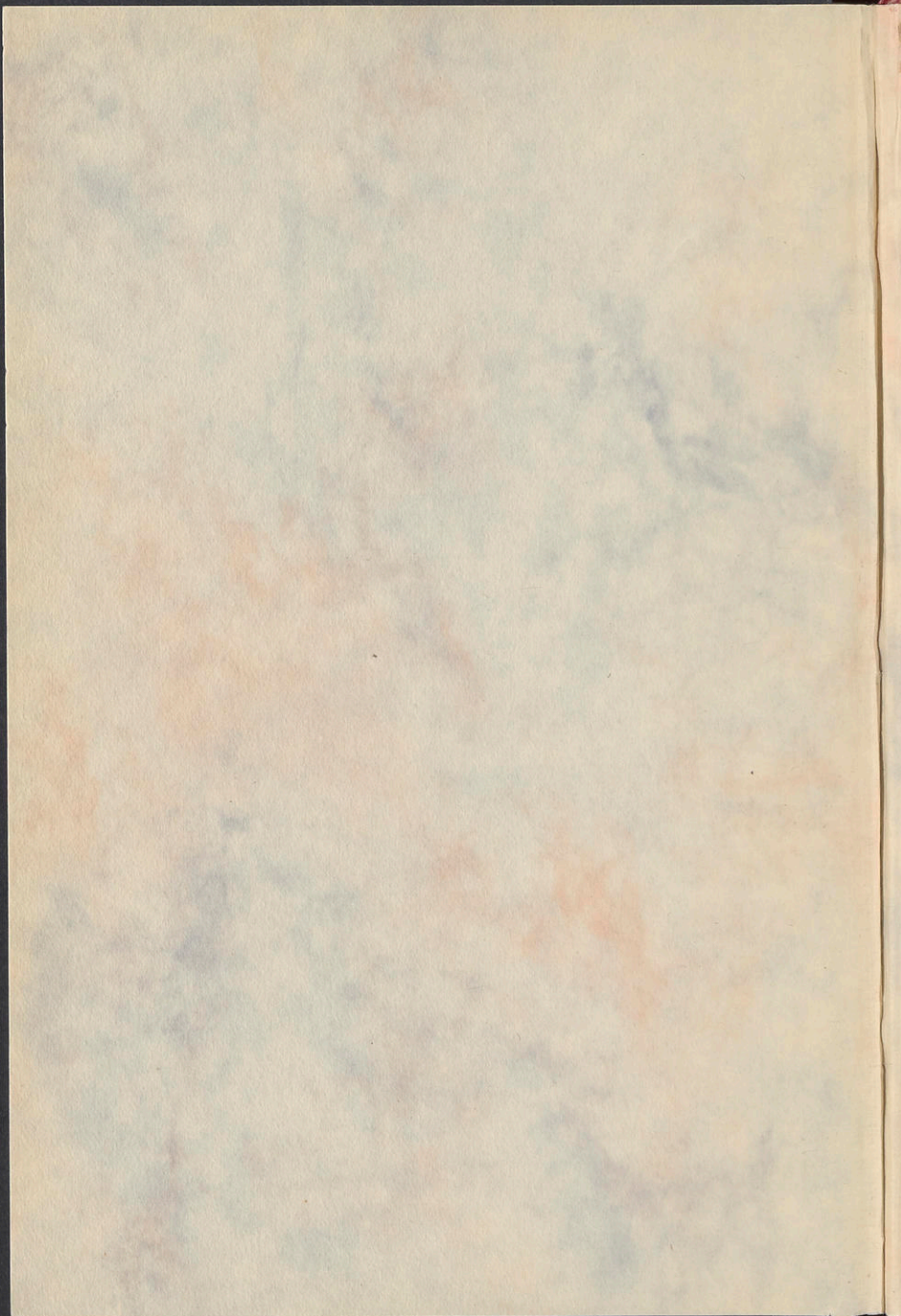
Aug. Ramsay: På sommarfärd i kanot. Med flere teckningar af A. Federley. *Pris 1 m. 75 p.*

Fosterländska Sånger. För folkhögskolor och folkskolor sammanställda af d:r P. Nordmann. Det nätta häftet lämpar sig väl till julgäfva åt unga! *Pris 50 p.*

Den lilla slöjdaren. Erbjuder roande sysselsättning åt yngre gossar. *Pris 60 p.*









UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEK



16000

001348132





NYGREN



BYV-
RALLOR

1-3

BORGÅ

1889-92

Inches

1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

